

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej”
- Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie

RAPORT Z PRZEPROWADZONEGO BADANIA

„Identyfikacja potrzeb informacyjnych z obszaru polityki społecznej na terenie województwa lubelskiego”

Opracowane przez:

Zespół Obserwatorium Integracji Społecznej

Lipiec 2010

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie
20 – 601 Lublin, ul. Zana 38

e-mail: rops@lubelskie.pl strona internetowa: www.rops.lubelskie.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	2
2. Metodologia badania.....	3
2.1. Cele badania.....	4
2.2. Respondenci.....	4
3. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w pracy badanych instytucji.....	6
3.1. Identyfikacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.....	6
3.2. Ocena dostępnych informacji.....	17
3.3. Przydatność informacji.....	23
3.4. Trudności w dostępie do informacji.....	24
4. Problemy społeczne.	31
4.1. Problemy społeczne występujące od dawna.....	31
4.2. Nowe problemy społeczne.....	35
4.3. Problemy społeczne wymagające cyklicznej aktualizacji.....	39
4.4. Problemy społeczne wymagające najpilniejszego rozpoznania.....	41
5. Formy udostępniania informacji.....	50
6. Propozycje do Biuletynu.....	54
7. Wnioski i rekomendacje.....	57
8. Spis tabel i wykresów.....	63

1. WPROWADZENIE.

Z dniem 15 marca 2010r. w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Lublinie w ramach projektu systemowego „Koordynacja na rzecz aktywnej integracji” rozpoczęło swoją działalność **Obserwatorium Integracji Społecznej (OIS)**.

Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i Integracja Społeczna” Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”.

Prowadzenie badań i analiz dotyczących polityki społecznej oraz monitorowanie sytuacji w obszarze integracji społecznej w regionie jest najważniejszym zadaniem w działalności OIS. Rzetelna analiza i diagnoza problemów społecznych umożliwi instytucjom funkcjonującym w sferze polityki społecznej wzrost efektywności podejmowanych działań, mających na celu zwiększenie spójności społecznej mieszkańców Lubelszczyzny oraz zapobieganie i minimalizowanie skutków zjawiska wykluczenia społecznego.

Niniejszy raport stanowi odpowiedź na potrzeby zapełnienia luk informacyjnych z zakresu wiedzy o integracji społecznej. Uzyskane wyniki badania umożliwiły identyfikację problemów i zjawisk społecznych występujących w regionie oraz utworzenie listy problemów wymagających najpilniejszego rozpoznania, głębszego zdiagnozowania i cyklicznej aktualizacji.

2. METODOLOGIA BADANIA.

Badanie na temat Rozpoznanie potrzeb informacyjnych w zakresie zjawisk i problemów społecznych instytucji pomocy i integracji społecznej zostało przeprowadzone przez OIS w czerwcu 2010 r. i jest pierwszym badaniem stanowiącym punkt wyjścia do dalszych prac badawczych i analitycznych Obserwatorium.

Znajomość deficytów informacyjnych pozwoli w przyszłości na realizację badań, których wyniki, wnioski i rekomendacje będą mogły zostać praktycznie wykorzystane w planowaniu skutecznych strategii i programów rozwiązywania istotnych problemów społecznych w regionie.

Badanie zostało przeprowadzone za pomocą ankiety, która została rozesłana drogą pocztową oraz elektroniczną. Adresatami ankiety byli dyrektorzy i kierownicy wszystkich ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów pomocy społecznej, podmiotów ekonomii społecznej oraz wiodących organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego. Respondenci badania ankietowego dobrani zostali w oparciu o definicję podmiotów pomocy i integracji społecznej stosowaną na użytek Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2012, wedle której do grupy tej zaliczane są „jednostki organizacyjne pomocy społecznej określone w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (DZ. U nr z dnia 15 kwietnia 2004 r. z późniejszymi zmianami) oraz jednostki zatrudnienia socjalnego, organizacje pozarządowe działające w sferze pomocy i integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej i inne podmioty prowadzące działalność w obszarze pomocy i integracji społecznej”.

Kwestionariusz ankiety składał się z 10 pytań, w tym 6 w formie półotwartej wielokrotnego wyboru oraz 4 pytań otwartych.

W części pierwszej znalazły się pytania dotyczące grup społecznych, którymi zajmują się badane instytucje, sposobu wykorzystywania oraz oceny stanu zasobów informacyjnych w odniesieniu do grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. W pytaniu zastosowano skróconą skalę Likerta, mającą na celu określenie średniej wartości dla uzyskanych wyników.

W części drugiej kwestionariusza znalazły się pytania identyfikujące problemy społeczne, które do tej pory nie zostały wystarczająco zdiagnozowane lub też są stosunkowo nowe i niedostatecznie rozpoznane. Pytania dotyczyły również problemów społecznych

wymagających cyklicznej aktualizacji oraz takich, które powinny zostać zdiagnozowane w pierwszej kolejności.

W części trzeciej kwestionariusza zawarto pytania służące identyfikacji preferowanej formy prezentacji danych, a także oczekiwań wobec Biuletynu Obserwatorium Integracji Społecznej.

2.1. Cele badania.

Celem badania było rozpoznanie potrzeb informacyjnych w zakresie zjawisk i problemów społecznych instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji ekonomii społecznej i wiodących organizacji pozarządowych. Badanie pozwoliło na zgromadzenie informacji niezbędnych do dalszych prac badawczych i analitycznych prowadzonych przez Obserwatorium Integracji Społecznej, a jego wyniki umożliwiły wskazanie tematów badawczych z obszaru pomocy i integracji społecznej, wymagających pogłębionych analiz.

2.2. Respondenci badania.

Badanie skierowane zostało do dyrektorów i kierowników instytucji pomocy i integracji społecznej, tj. ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo – wychowawczych, środowiskowych domów samopomocy, instytucji ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej. Zostało ono przeprowadzone w okresie od 26 maja do 1 lipca 2010 r.

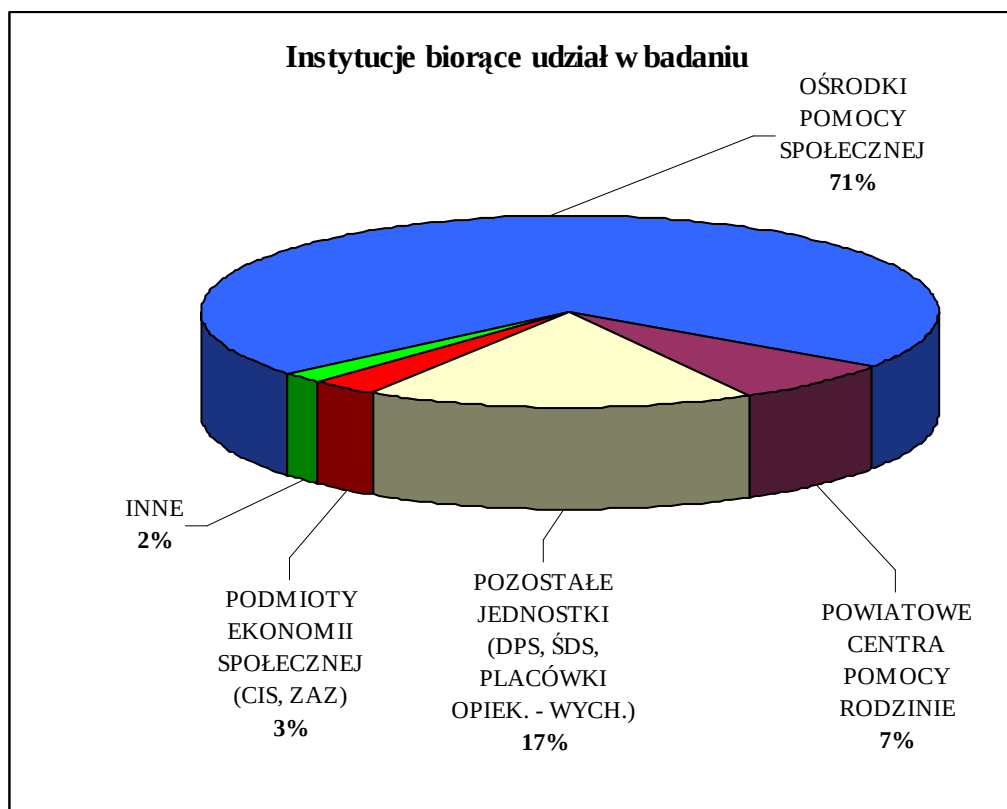
W sumie pocztą tradycyjną wysłano pisma do 262 instytucji (w tym do 213 OPS, 20 PCPR, 5 ZAZ, 2 CIS, 10 placówek opiekuńczo – wychowawczych, 9 DPS i 3 ŚDS), natomiast ankieta została umieszczona na stronie internetowej Obserwatorium Integracji Społecznej. Poza tym do 196 innych instytucji (m.in. do 34 DPS, 20 ŚDS, 17 SOSW, 50 WTZ, 9 Komend Policji, 9 Zespołów Kuratorskich, 19 NGO) ankiety wraz z pismem zostały wysłane mailem.

Konieczne było wysłanie maila przypominającego do respondentów ze względu na niewielki odsetek zwrotów wypełnionych ankiet. Spowodowało to przesunięcie terminu zakończenia badania.

Ostatecznie w badaniu udział wzięło 214 instytucji, w tym 145 ośrodków pomocy społecznej (68 % zwrotów), 15 powiatowych centrów pomocy rodzinie (75 % zwrotów),

18 domów pomocy społecznej (42 % zwrotów), 11 Środowiskowych Domów Samopomocy (55 % zwrotów), 6 placówek opiekuńczo – wychowawczych (16 % zwrotów), 4 Zakłady Aktywności Zawodowej (80 % zwrotów), 2 Centra Integracji Społecznej (100 % zwrotów), 8 Warsztatów Terapii Zajęciowej (16 % zwrotów), 3 organizacje pozarządowe (16 % zwrotów) oraz 1 Komenda Miejska Policji.

Wykres 1

Źródło: opracowanie własne.

3. GRUPY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM W PRACY BADANYCH INSTYTUCJI.

3.1. Identyfikacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Pierwsze pytanie w kwestionariuszu badania „Identyfikacja potrzeb informacyjnych z obszaru polityki społecznej” dotyczyło rozpoznania problemów społecznych najczęściej pojawiających się w obszarze działania instytucji pomocy społecznej, podmiotów ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych. Obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego na obszarze gmin i powiatu oraz na organach administracji rządowej w zakresie ustalonym ustawą. Pomocy nie mogą również odmówić podmioty, którym jednostki samorządowe zleciły realizację zadań (art. 16 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004).

Problemy, którymi zajmują się jednostki organizacyjne pomocy społecznej (między innymi: ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, placówki opiekuńczo-wychowawcze i inne) w głównej mierze wynikają z zadań określonych w w/w ustawie. Podmioty działające w obszarze tzw. III sektora realizują swoje zadania statutowe, skierowane do określonych grup społecznych.

W pytaniu badane instytucje wskazały na grupy zagrożone wykluczeniem społecznym, którymi zajmują się w swojej pracy lub działalności społecznej. Pytanie miało charakter wielokrotnego wyboru, dlatego w poniższej analizie ogólny wynik badania (suma) nie stanowi liczby rzeczywistej badanych instytucji (N).

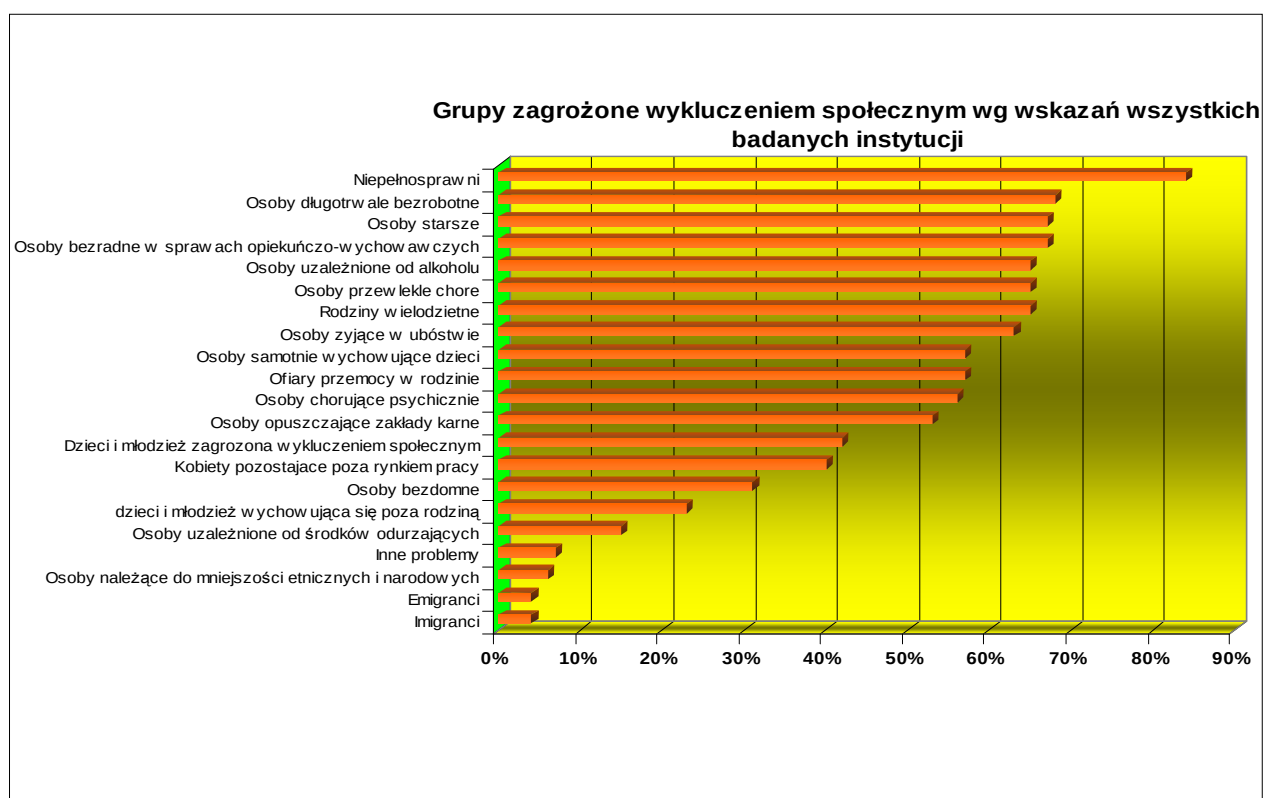
Tabela nr 1

Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym ogółem (N = 214)

Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym	Liczba wskazań:	Procent wskazań:
Niepełnosprawni	179	83,64 %
Osoby długotrwale bezrobotne	146	68,22 %
Osoby starsze	144	67,29 %
Osoby bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	143	66,82 %
Rodziny wielodzietne	140	65,42 %
Osoby przewlekłe chore	140	65,42 %
Osoby uzależnione od alkoholu	140	65,42 %
Osoby żyjące w ubóstwie	134	62,62 %
Ofiary przemocy w rodzinie	123	57,48 %
Osoby samotnie wychowujące dzieci	122	57,01 %
Osoby chorujące psychicznie	119	55,01 %
Osoby opuszczające zakłady karne	114	53,27 %
Dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym	90	42,06 %
Kobiety pozostające poza rynkiem pracy	86	40,19 %
Osoby bezdomne	67	31,31 %
Dzieci i młodzież wychowujące się poza rodziną	50	23,36 %
Osoby uzależnione od środków odurzających (innych niż alkohol)	33	15,42 %
Inny problem	15	7,01 %
Osoby należące do mniejszości etnicznych i narodowych	12	5,61 %
Imigranci	8	3,74 %
Emigranci	8	3,74 %

Źródło: opracowanie własne

Wykres nr 2

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z przedstawionej analizy danych najczęściej wskazywaną przez wszystkich ankietowanych grupą są osoby niepełnosprawne (83,64%), następnie osoby długotrwale bezrobotne (68,22%) i starsze (67,29%). Kolejną grupą pozostającą w zainteresowaniu instytucji pomocy społecznej są rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (66,42%) oraz wielodzietne (65,42%). Ponad połowa badanych jednostek zajmuje się ofiarami przemocy w rodzinie (57,48%) i samotnie wychowującymi dzieci (57,01%). Pomimo, że Lubelszczyzna jest jednym z najbiedniejszych regionów Polski, problem osób żyjących w ubóstwie został wytypowany na 8 miejscu ze wskazaniem 62,62%. Najmniej instytucji spośród wszystkich badanych zajmuje się problemem mniejszości etnicznych i narodowych (5,61%) oraz imigrantami i emigrantami (3,74%). Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej pomoc cudzoziemcom mającym trudności w integracji ze środowiskiem należy do zadań własnych powiatu (w badaniu udział wzięło 15 PCPR, co stanowi 7% ogólnej liczby badanych instytucji).

Zgodnie z przewidywaniami, badania potwierdzają znaczne różnice w zakresie wskazań pomiędzy poszczególnymi typami instytucji. Problemy, którymi zajmują się instytucje zależą głównie od ich ustawowych czy statutowych zadań. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej, a w szczególności OPS odpowiadają na potrzeby wielu grup zagrożonych

wykluczeniem społecznym i wykazują szeroki zakres podejmowanych działań, natomiast podmioty ekonomii społecznej i NGO kierują swoje działania do konkretnej grupy odbiorców. Różnice występują również pomiędzy jednostkami o zasięgu gminnym (OPS) i powiatowym (PCPR), co wynika z zapisu ustawy o pomocy społecznej.

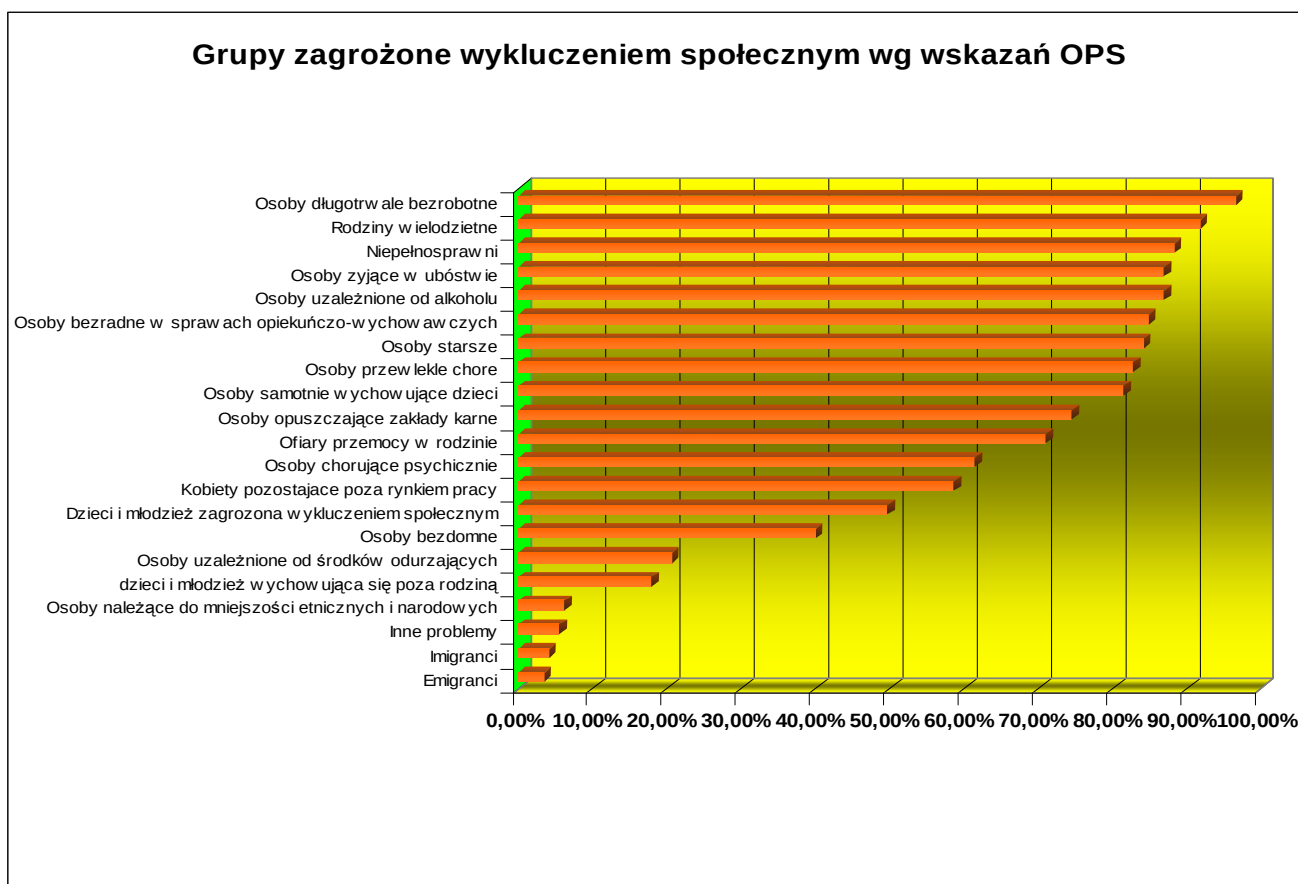
Tabela nr 2

Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w OPS (N = 145)

Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym	Liczba wskazań:	Procent wskazań::
Osoby długotrwale bezrobotne	140	96,55%
Rodziny wielodzietne	133	91,72%
Niepełnosprawni	128	88,28%
Osoby uzależnione od alkoholu	126	86,90%
Osoby żyjące w ubóstwie	126	86,90%
Osoby bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	123	84,83%
Osoby starsze	122	84,14%
Osoby przewlekłe chore	120	82,76%
Osoby samotnie wychowujące dzieci	118	81,38%
Osoby opuszczające zakłady karne	108	74,48%
Ofiary przemocy w rodzinie	103	71,03%
Osoby chorujące psychicznie	89	61,38%
Kobiety pozostające poza rynkiem pracy	85	58,62%
Dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym	72	49,66%
Osoby bezdomne	58	40,00%
Osoby uzależnione od środków odurzających (innych niż alkohol)	30	20,69%
Dzieci i młodzież wychowujące się poza rodziną	26	17,93%
Osoby należące do mniejszości etnicznych i narodowych	9	6,21%
Imigranci	6	4,14%
Emigranci	5	3,45%

Źródło: opracowanie własne

Wykres nr 3

Źródło: opracowanie własne

Ośrodki pomocy społecznej najczęściej zajmują się osobami długotrwale bezrobotnymi (96,55%), rodzinami wielodzietnymi (91,72%) i osobami niepełnosprawnymi (88,28%). Równie liczną grupę klientów OPS stanowią osoby uzależnione od alkoholu i żyjące w ubóstwie (86,90%), a także samotnie wychowujące dzieci, osoby starsze i przewlekle chore (ponad 80%). Wśród podopiecznych OPS najmniejszą grupę stanowią imigranci (4,14%) i emigranci (3,45%).

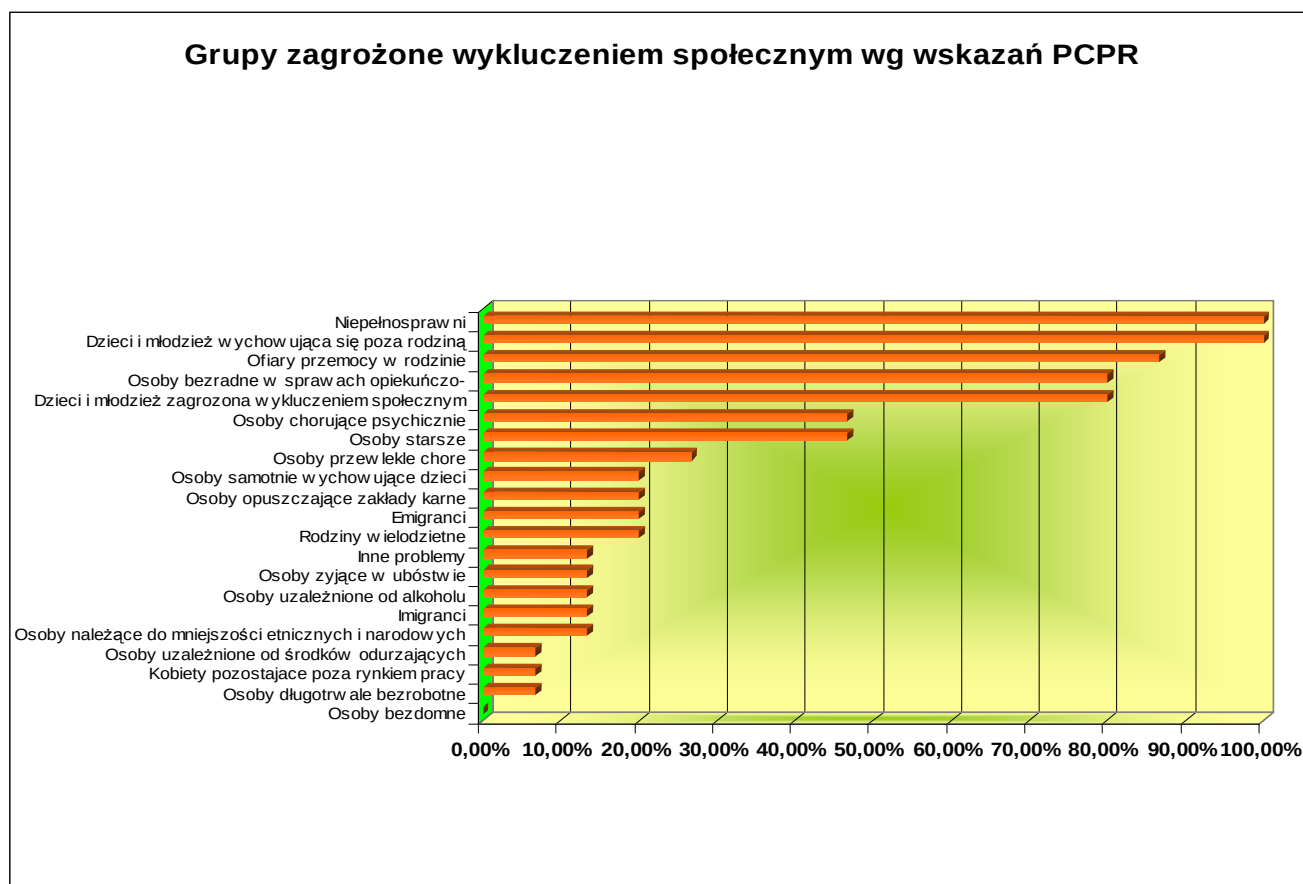
Tabela nr 3

Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w PCPR (N = 15)

Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym	Liczba wskazań:	Procent wskazań:
Dzieci i młodzież wychowujące się poza rodziną	15	100,00%
Niepełnosprawni	15	100,00%
Ofiary przemocy w rodzinie	13	86,67%
Dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym	12	80,00%
Osoby bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	12	80,00%
Osoby starsze	7	46,67%
Osoby chorujące psychicznie	7	46,67%
Osoby przewlekłe chore	4	26,67%
Rodziny wielodzietne	3	20,00%
Emigranci	3	20,00%
Osoby opuszczające zakłady karne	3	20,00%
Osoby samotnie wychowujące dzieci	3	20,00%
Osoby należące do mniejszości etnicznych i narodowych	2	13,33%
Imigranci	2	13,33%
Osoby uzależnione od alkoholu	2	13,33%
Osoby żyjące w ubóstwie	2	13,33%
Osoby długotrwale bezrobotne	1	6,67%
Kobiety pozostające poza rynkiem pracy	1	6,67%
Osoby uzależnione od środków odurzających (innych niż alkohol)	1	6,67%
Osoby bezdomne	0	0,00%

Źródło: opracowanie własne

Wykres nr 4

Źródło: opracowanie własne

Dla PCPR najliczniejszą grupę klientów stanowią osoby niepełnosprawne oraz dzieci wychowywane poza rodziną. Wspieranie osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodziców zgodnie z art. 19 ustawy o pomocy społecznej z 2004 r. należy do zadań własnych powiatu. Na te grupy wskazały wszystkie badane jednostki o zasięgu powiatowym (100%). Przemoc domowa zajmuje 3 pozycję z wynikiem 86,67%, następnie osoby bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz dzieci i młodzież wykluczona społecznie (80%). Prawie połowa PCPR boryka się z problemem osób chorych psychicznie i osób starszych (46,67%). Dużo wyższy wskaźnik w porównaniu do ogólnego wyniku wszystkich badanych mają osoby należące do mniejszości etnicznych i narodowych, imigranci i emigranci (13,33%). Zaś niewiele osób bezrobotnych oraz uzależnionych od środków odurzających, a także kobiet pozostających poza rynkiem pracy jest klientami PCPR (6,67%).

Tabela nr 4

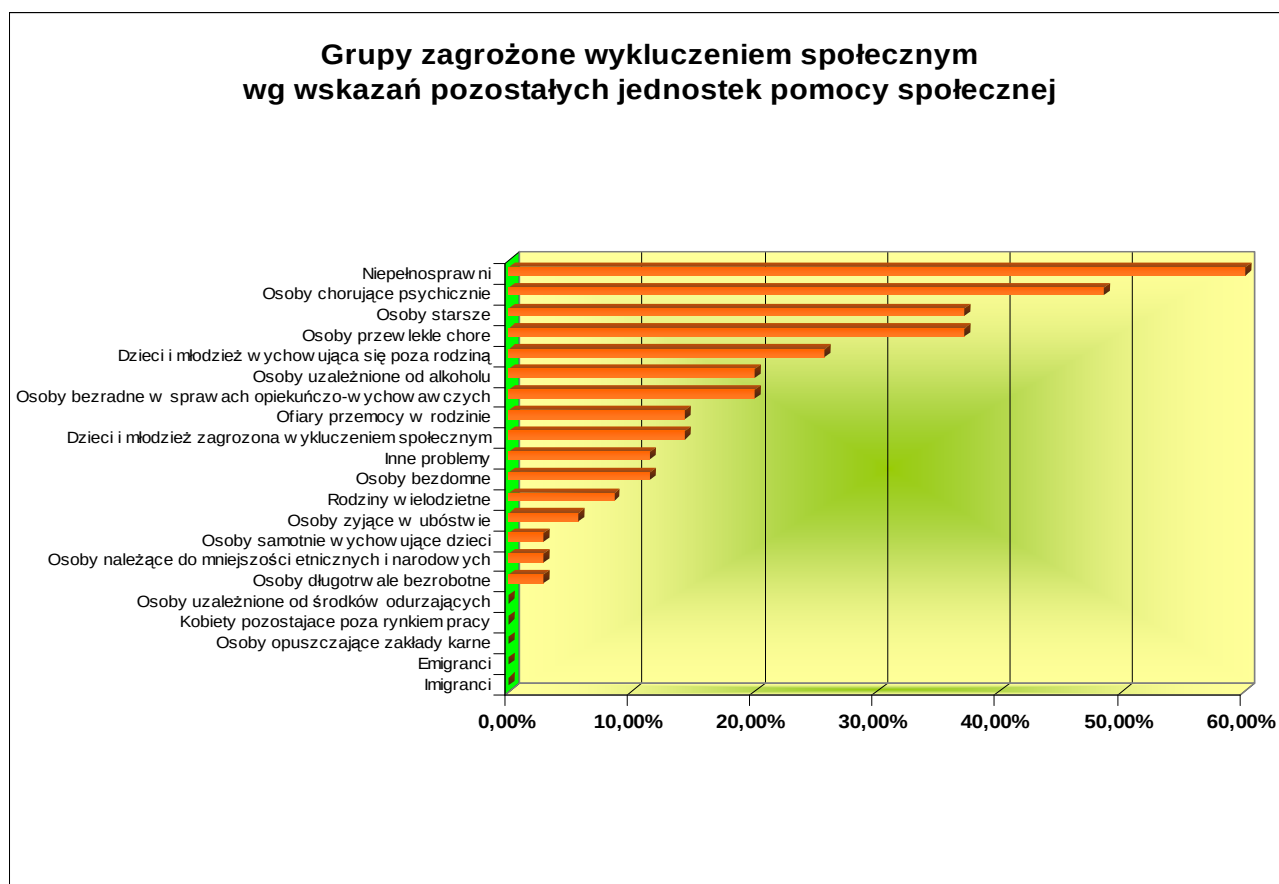
Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w pozostałych jednostkach pomocy społecznej

N=35

Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym	Liczba wskazań:	Procent wskazań:
Niepełnosprawni	21	60,00%
Osoby chorujące psychicznie	17	48,57%
Osoby przewlekłe chore	13	37,14%
Osoby starsze	13	37,14%
Dzieci i młodzież wychowujące się poza rodziną	9	25,71%
Osoby bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	7	20,00%
Osoby uzależnione od alkoholu	7	20,00%
Dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym	5	14,29%
Ofiary przemocy w rodzinie	5	14,29%
Osoby bezdomne	4	11,43%
Rodziny wielodzietne	3	8,57%
Osoby żyjące w ubóstwie	2	5,71%
Osoby długotrwale bezrobotne	1	2,86%
Osoby należące do mniejszości etnicznych i narodowych	1	2,86%
Osoby samotnie wychowujące dzieci	1	2,86%
Imigranci	0	0,00%
Emigranci	0	0,00%
Osoby opuszczające zakłady karne	0	0,00%
Kobiety pozostające poza rynkiem pracy	0	0,00%
Osoby uzależnione od środków odurzających (innych niż alkohol)	0	0,00%

Źródło: opracowanie własne

Wykres nr 5

Źródło: opracowanie własne

Dla pozostałych instytucji pomocy społecznych takich jak DPS i ŚDS najczęstszą grupę klientów stanowią osoby niepełnosprawne i chore psychicznie (odpowiednio 60% i 48,57%), osoby starsze (37,14%), zaś w placówkach opiekuńczo-wychowawczych - dzieci i młodzież wychowujące się poza rodziną (25,71%). Wynika to z charakteru działań tych jednostek i zakresu realizowanych zadań ustawowych.

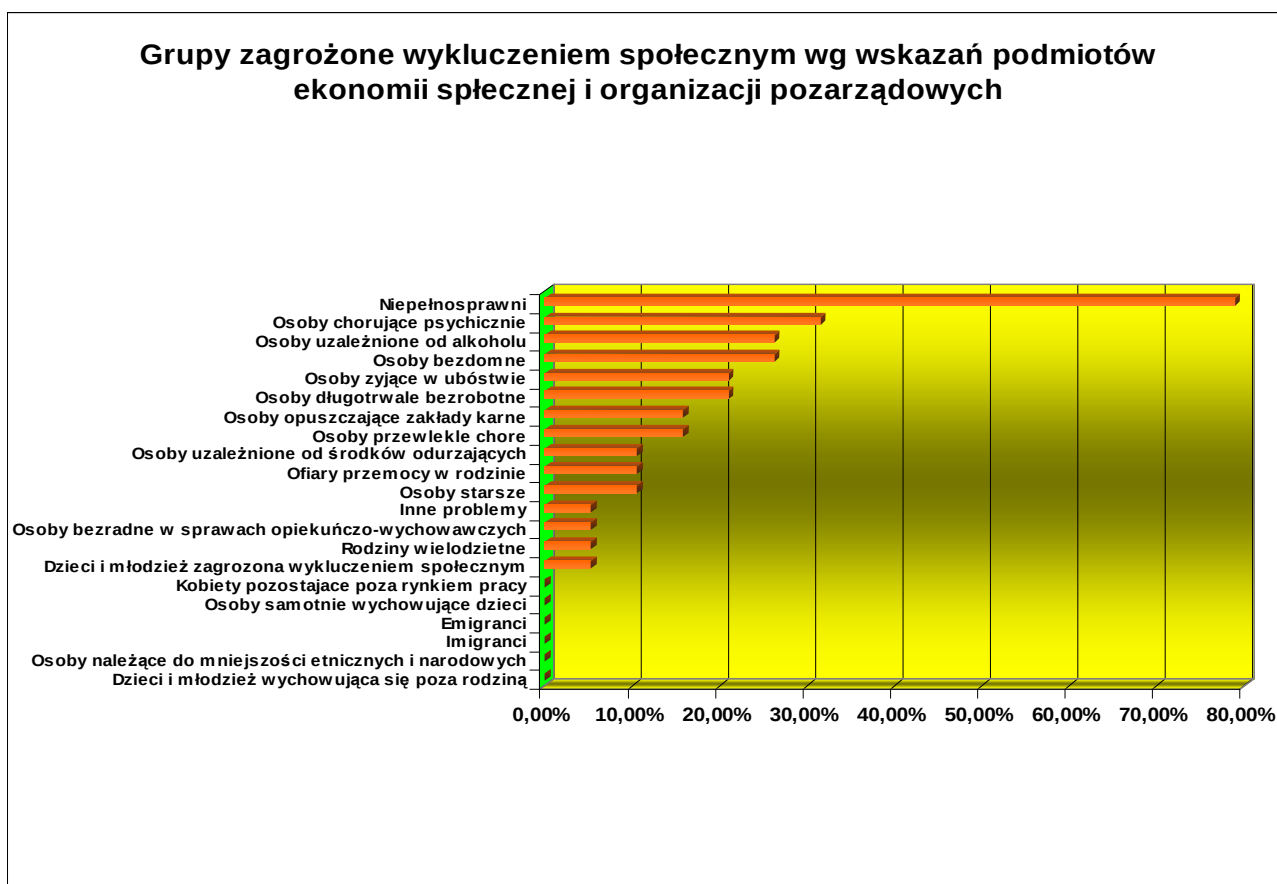
Tabela nr 5

**Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w podmiotach ekonomii społecznej
i organizacjach pozarządowych (N = 19)**

Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym	Liczba wskazań:	Procent wskazań:
Niepełnosprawni	15	78,95%
Osoby chorujące psychicznie	6	31,58%
Osoby bezdomne	5	26,32%
Osoby uzależnione od alkoholu	5	26,32%
Osoby długotrwale bezrobotne	4	21,05%
Osoby żyjące w ubóstwie	4	21,05%
Osoby przewlekłe chore	3	15,79%
Osoby opuszczające zakłady karne	3	15,79%
Osoby starsze	2	10,53%
Ofiary przemocy w rodzinie	2	10,53%
Osoby uzależnione od środków odurzających (innych niż alkohol)	2	10,53%
Dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym	1	5,26%
Rodziny wielodzietne	1	5,26%
Osoby bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1	5,26%
Dzieci i młodzież wychowujące się poza rodziną	0	0,00%
Osoby należące do mniejszości etnicznych i narodowych	0	0,00%
Imigranci	0	0,00%
Emigranci	0	0,00%
Osoby samotnie wychowujące dzieci	0	0,00%
Kobiety pozostające poza rynkiem pracy	0	0,00%

Źródło: opracowanie własne

Wykres nr 6

Źródło: opracowanie własne

Biorące udział w badaniu podmioty NGO i PES skupiają swoje działania głównie dla osób niepełnosprawnych (78,95%). Około połowa tych podmiotów swoje cele statutowe kieruje do chorych psychicznie (31,58%), bezdomnych, uzależnionych od alkoholu (26,31%), ¼ klientów to osoby bezrobotne i żyjących w ubóstwie (21,05%). Nie ma wśród beneficjentów tych podmiotów ani osób samotnie wychowujących dzieci, ani też kobiet pozostających poza rynkiem pracy. Ankietowane organizacje i podmioty ekonomii społecznej nie skupiają również osób należących do mniejszości etnicznych i narodowościowych czy imigrantów i emigrantów.

3.2. Ocena dostępnych informacji

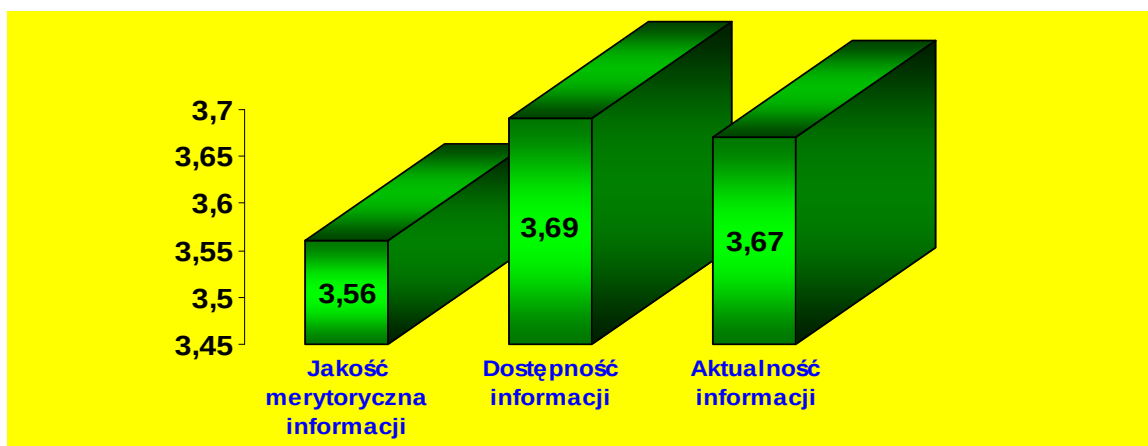
Źródła informacji są podstawą do zdobywania wiedzy niezbędnej do właściwego planowania i działania w każdej dziedzinie życia. Ocena jakości dostępnych informacji w obszarze polityki społecznej jest bardzo ważnym elementem we właściwym diagnozowaniu i planowaniu działań przez instytucje pomocy i integracji społecznej. W związku z tym pytanie 2 kwestionariusza dotyczy oceny informacji na temat grup zagrożonych wykluczeniem społecznym przez badane instytucje pod względem jakości merytorycznej, dostępności i aktualności. Respondentów poproszono o ocenę tych informacji w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zdecydowanie niską, a 5 zdecydowanie wysoką ocenę.

W analizie badania wyliczono ilość wskazań i średnią ocenę uzyskaną dla poszczególnych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich badanych instytucjach.

Poniższy wykres prezentuje średnią ocenę uzyskaną dla kategorii: jakość merytoryczna, dostępność i aktualność informacji wśród wszystkich badanych instytucji.

Wykres nr 7

Ocena dostępnych informacji.

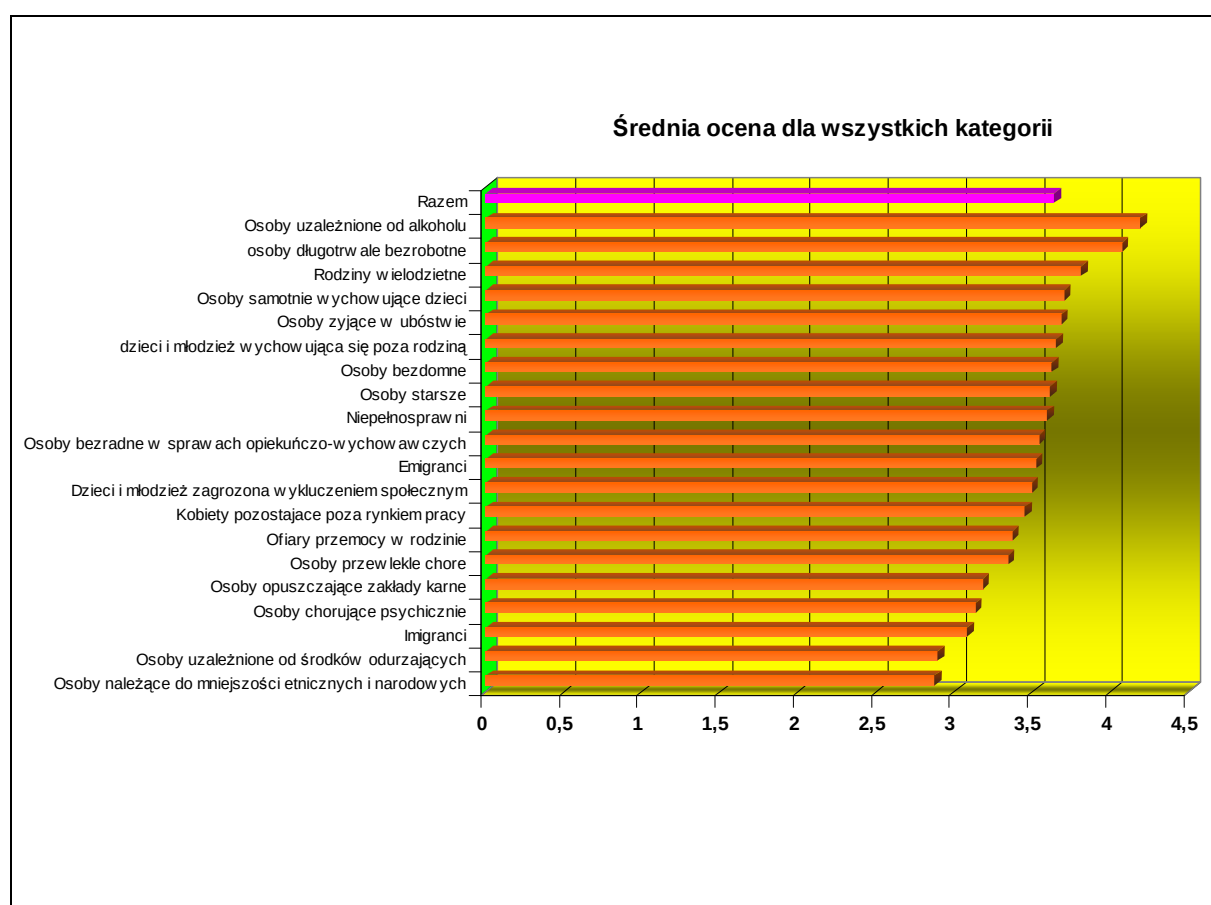

Źródło: opracowanie własne

Jak widać z przedstawionego wykresu w żadnym z powyższych kryteriów informacje nie uzyskały oceny dobrej. Zarówno pod względem jakości merytorycznej, jak dostępności i aktualności uzyskana średnia jest bardzo podobna i wynosi kolejno: 3,56; 3,69 i 3,67.

Średnie ocen uzyskane dla poszczególnych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym prezentują poniższe wykresy.

Wykres nr 8

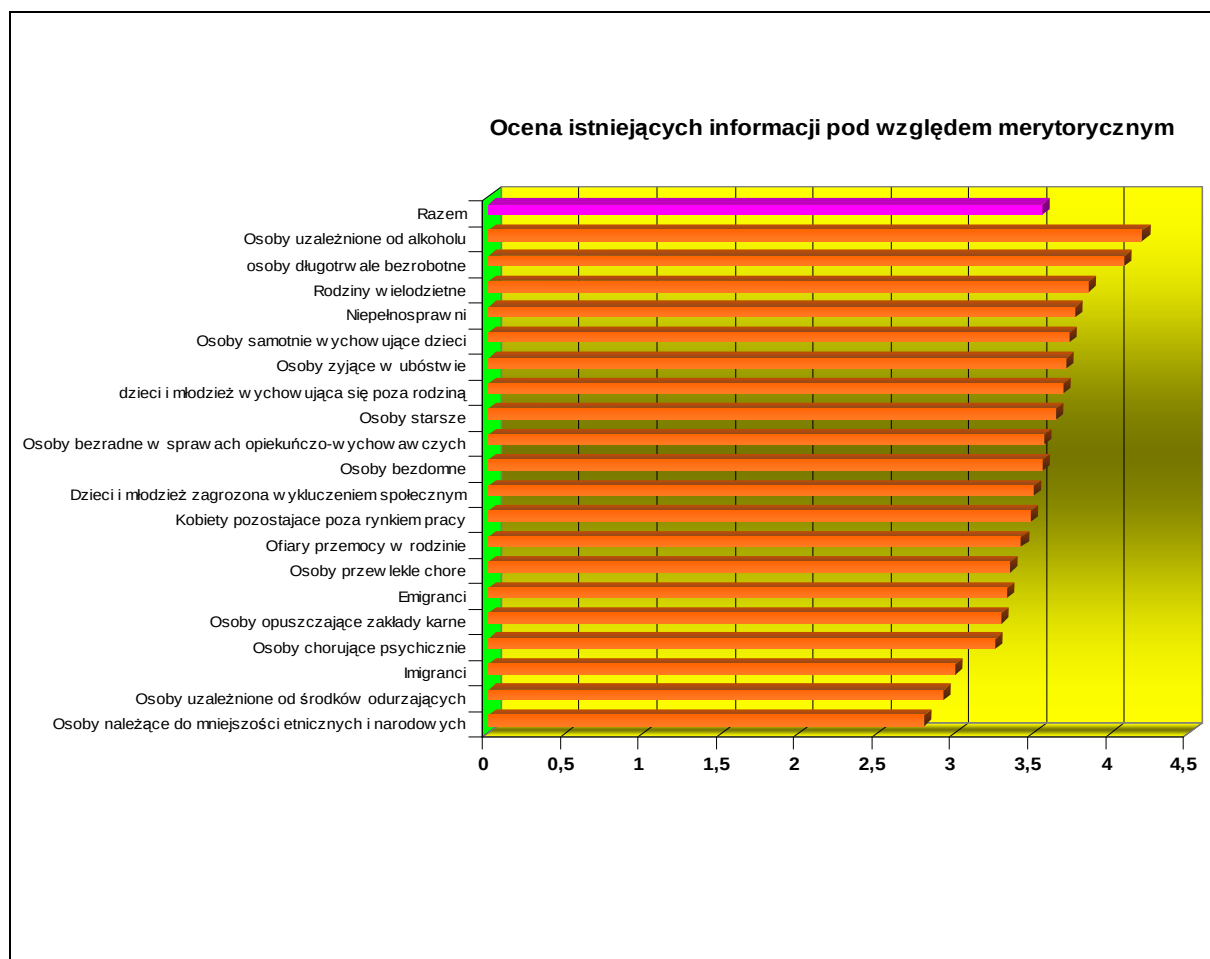
Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z powyższego wykresu najlepiej badani oceniają informacje dotyczące osób uzależnionych od alkoholu (4,19) i bezrobotnych (4,07). Respondenci najwyżej oceniają informacje dotyczące alkoholików zarówno pod względem merytorycznym (4,20), dostępności (4,19), jak i aktualności (4,19) (patrz wykresy poniżej). Na poziomie dobrym

oceniono także informacje na temat osób bezrobotnych (4,07). Nie ma również większych problemów z uzyskaniem informacji dotyczących rodzin wielodzietnych (3,81). Na kolejnym miejscu w ogólnym podsumowaniu znalazły się osoby samotnie wychowujące dzieci (3,70) i żyjące w ubóstwie (3,68). Powyżej średniej (3,64) oceniono informacje o bezdomnych (3,62) i osobach starszych (3,62), zaś poniżej średniej - informacje na temat problemu przemocy w rodzinie ((3,37) oraz dotyczące osób przewlekłe chorych (3,34). Respondenci mają również utrudniony dostęp do informacji o osobach chorych psychicznie (3,13) i opuszczających zakład karny (3,18). Najgorszą ogólną ocenę otrzymały informacje dotyczące osób należące do mniejszości etnicznych i narodowych (2,87) oraz osób uzależnionych od środków odurzających innych niż alkohol (2,89).

Pod względem jakości merytorycznej, dostępności i aktualności informacji uzyskane średnie ocen dla poszczególnych grup ulegają nieznacznym różnicom, które możemy zauważyć na podstawie wykresów przedstawionych poniżej.

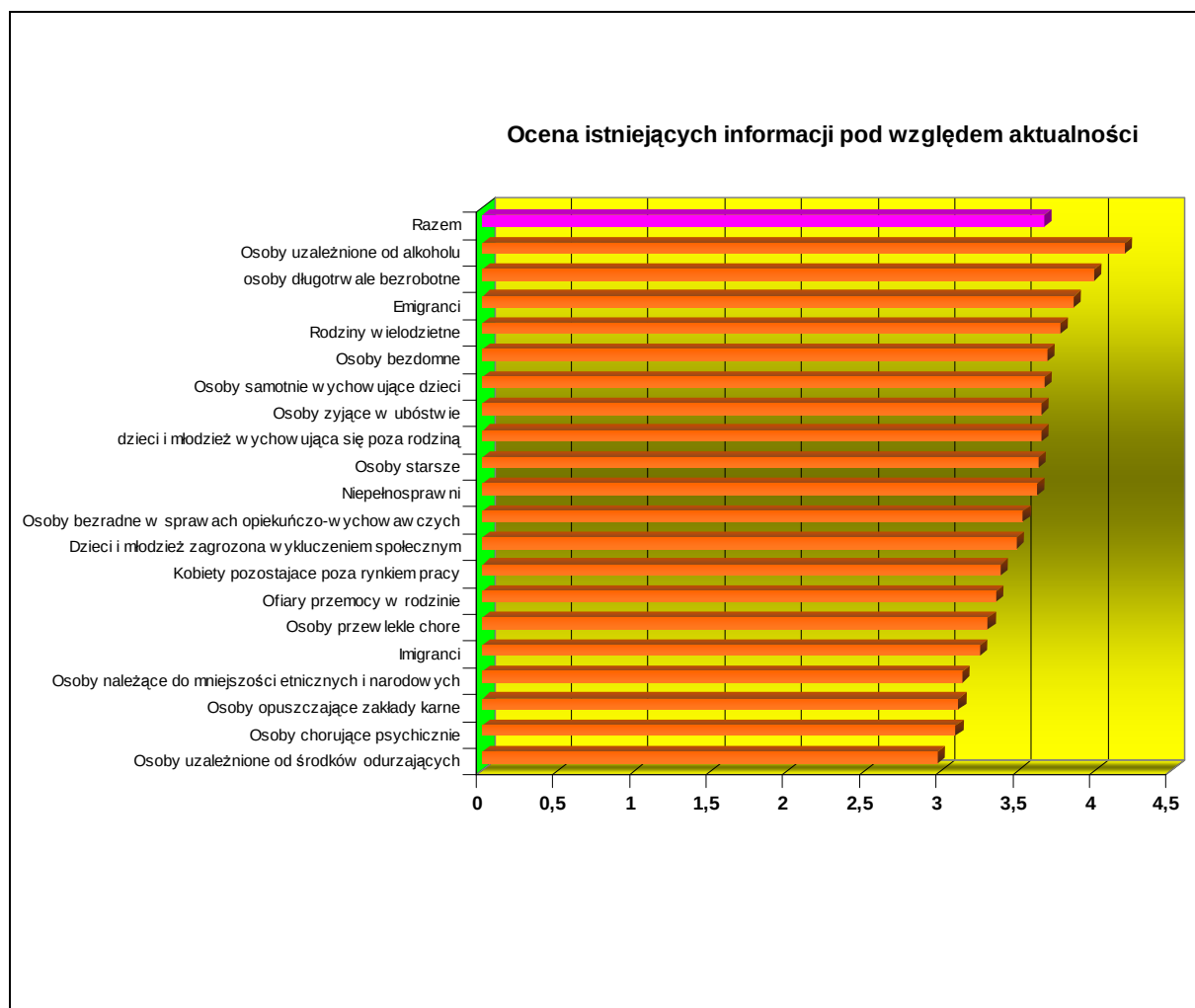
Wykres nr 9

Źródło: opracowanie własne

Pod względem jakości merytorycznej ocenę wysoką uzyskały informacje na temat osób uzależnionych od alkoholu (4,20), zaś niską - informacje dotyczące osób należących do mniejszości etnicznych i narodowych (2,80).

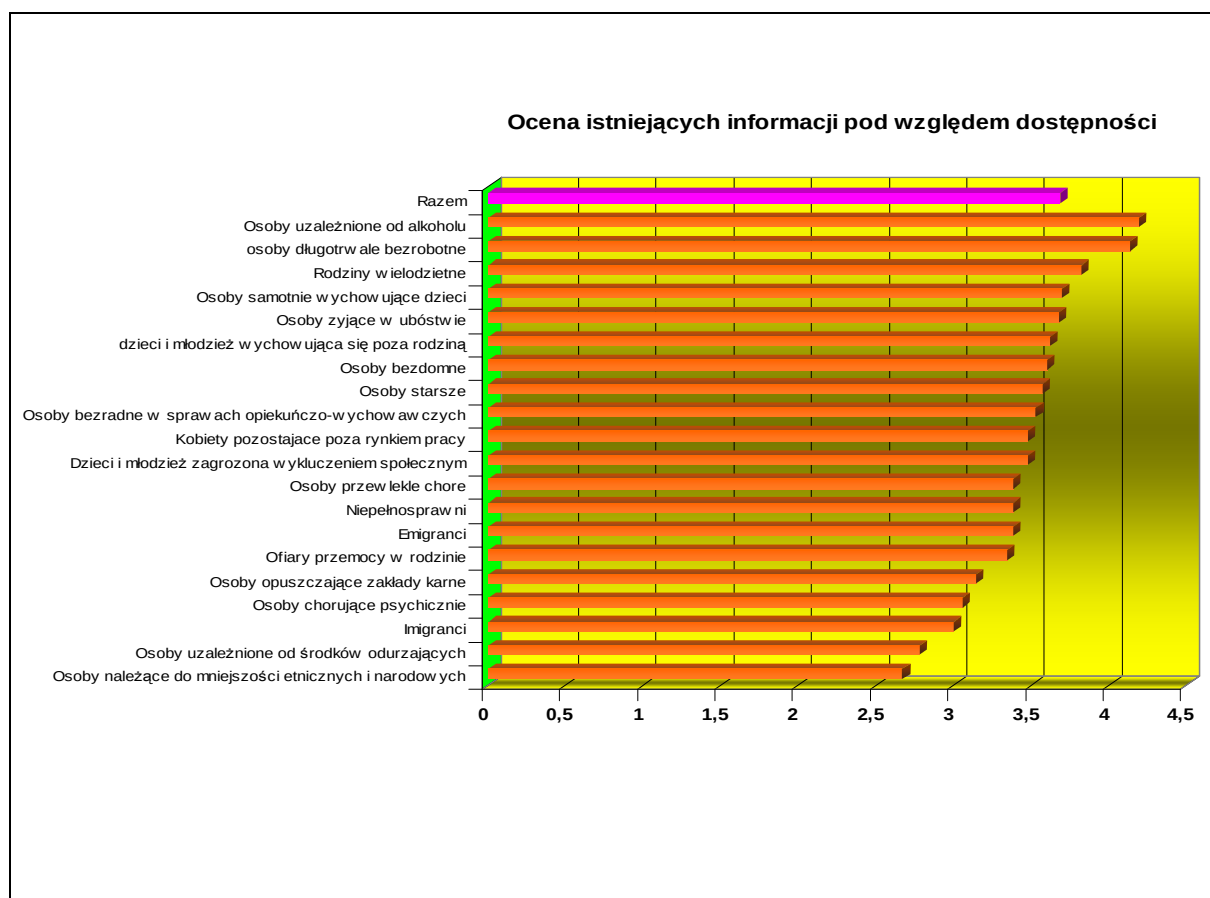
Wykres nr 10

Źródło: opracowanie własne

Według oceny respondentów uzupełnianie na bieżąco są informacje na temat uzależnionych od alkoholu (4,19), zaś informacje dotyczące osób uzależnionych od innych środków odurzających są najmniej aktualne (2,97).

Wykres nr 11

Źródło: opracowanie własne

Pod względem dostępności informacji oceny nie różnią się znacznie od innych kategorii. Najmniej trudności ankietowani mają z dotarciem do informacji dotyczących osób uzależnionych od alkoholu (4,19), zaś informacje o osobach należących do mniejszości etnicznych i narodowych są najmniej dostępne (2,67).

3.3. Przydatność informacji na temat grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W opinii respondentów informacje dotyczące grup i problemów społecznych są wykorzystywane przede wszystkim w realizacji zadań ustawy o pomocy społecznej (w przypadku jednostek organizacyjnych pomocy społecznej) oraz realizacji własnych zadań statutowych skoncentrowanych na konkretnej grupie zagrożonej wykluczeniem społecznym (w przypadku podmiotów ekonomii społecznej oraz NGO). Warto podkreślić, że wszystkim instytucjom pozyskane informacje służą podejmowaniu skutecznych działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz niwelowanie jego skutków.

Poniżej przedstawiono przykłady odpowiedzi odnośnie działań, przy których wykorzystywana jest informacja dotycząca problemów społecznych i grup zagrożonych wykluczeniem w badanych instytucjach.

Tabela nr 6

Przykłady odpowiedzi dotyczące działań.

<i>Jednostki organizacyjne pomocy społecznej</i>	<i>Podmioty ekonomii społecznej i organizacje pozarządowe</i>
❖ Analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej. ❖ Przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń (pieniężnych i niepieniężnych). ❖ Prowadzeniu skutecznej pracy socjalnej ❖ Opracowaniu, aktualizacji oraz realizacji gminnych i powiatowych strategii rozwiązywania problemów społecznych. ❖ Sporządzaniu sprawozdań i analiz. ❖ Rozwijaniu nowych form pomocy społecznej.	❖ Prowadzeniu warsztatów terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych. ❖ Świadczeniu pomocy na rzecz osób bezdomnych. ❖ W pomocy dzieciom niepełnosprawnym. ❖ W prowadzeniu poradnictwa specjalistycznego skierowanego osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. ❖ W rehabilitacji społecznej

❖ Planowanie budżetu. ❖ Realizacji projektów systemowych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. ❖ Opracowaniu i realizacji Programów Aktywności Lokalnej. ❖ W pisaniu programów i projektów pomocy osobom niepełnosprawnym, dziecku i rodzinie. ❖ Realizacji Programu Integracji Społecznej w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich. ❖ Współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (Policja, Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe itp.).	i zawodowej osób niepełnosprawnych. ❖ W organizacji wypoczynku i zajęć kulturalno-edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych. ❖ W opracowywaniu i realizacji projektów na rzecz osób bezdomnych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. ❖ W świadczeniu usług informacyjnych.
--	--

Źródło: opracowanie własne

Reasumując, informacje dotyczące problemów społecznych i grup zagrożonych wykluczeniem są wykorzystywane w codziennej pracy badanych instytucji. Rzetelne, aktualne i dostępne informacje stanowią podstawę inicjowania skutecznych działań ograniczających zjawisko wykluczenia społecznego oraz rozwiązywania problemów społecznych. Właściwa diagnoza determinuje efektywność podejmowanych inicjatyw na rzecz osób i grup leżących w gestii działania badanych instytucji.

3.4. Trudności w dostępie do informacji.

Realizacja zadań przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej, jak również realizacja celów statutowych przez organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej nie byłaby możliwa bez dostępu do źródeł informacji. Niestety, jak wynika z przeprowadzonego badania, dostęp do różnego typu danych nie jest w pełni zadowalający.

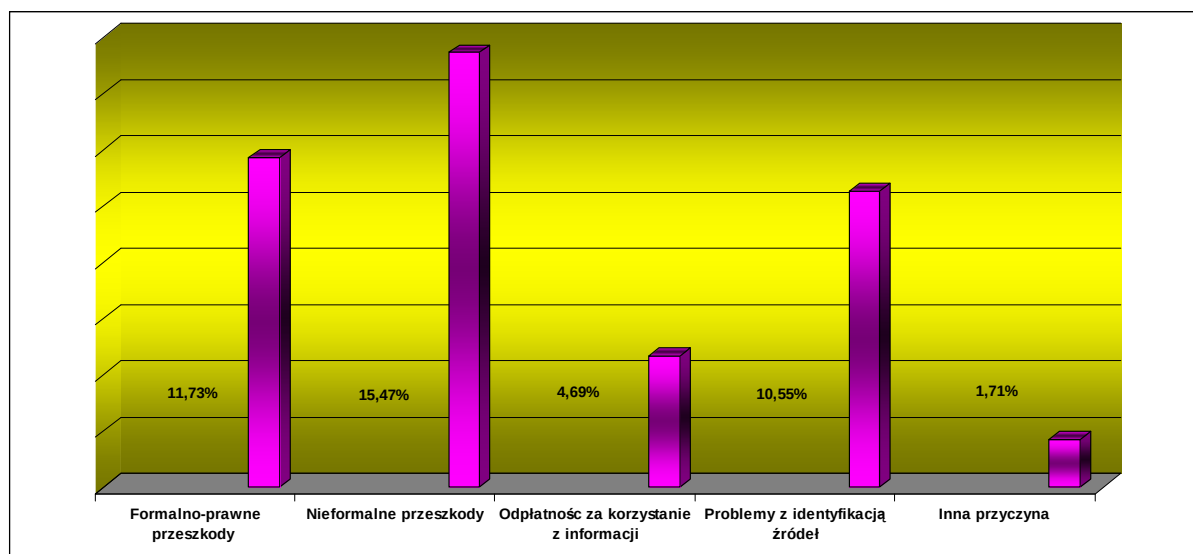
Pytanie nr 3 kwestionariusza miało na celu poznanie przyczyn tych trudności. Respondenci zostali poproszeni o zaznaczenie następujących czynników wpływających na dostęp do informacji:

- formalno-prawne przeszkody w dostępie do informacji
- nieformalne przeszkody
- odpłatność za korzystanie z informacji
- inna przyczyna.

Wymienione czynniki w różnym stopniu wpływają na dostęp do informacji, co przedstawia wykres nr 12.

Wykres nr 12

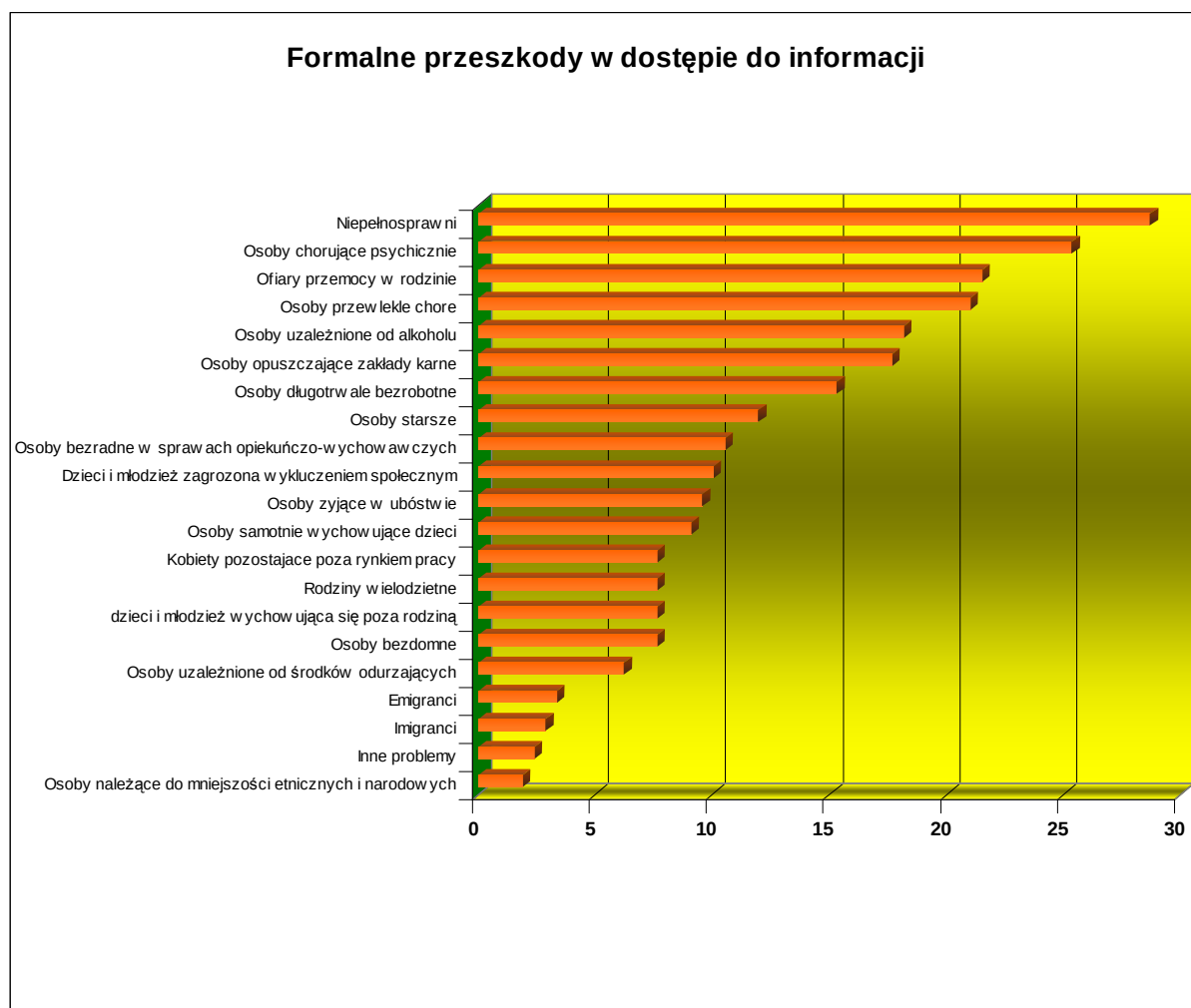
Trudności w dostępie do informacji.

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z analizy danych dla 15,47% badanych, największą trudność w uzyskaniu niezbędnych informacji stanowią przeszkody nieformalne. Formalno-prawne przeszkody uniemożliwiają pozyskanie informacji 11,73% badanych. Jako trzecią przyczynę 10,55% respondentów wskazało na problemy z identyfikacją źródeł. Tylko 1,71% ankietowanych wskazało na inną przyczynę.

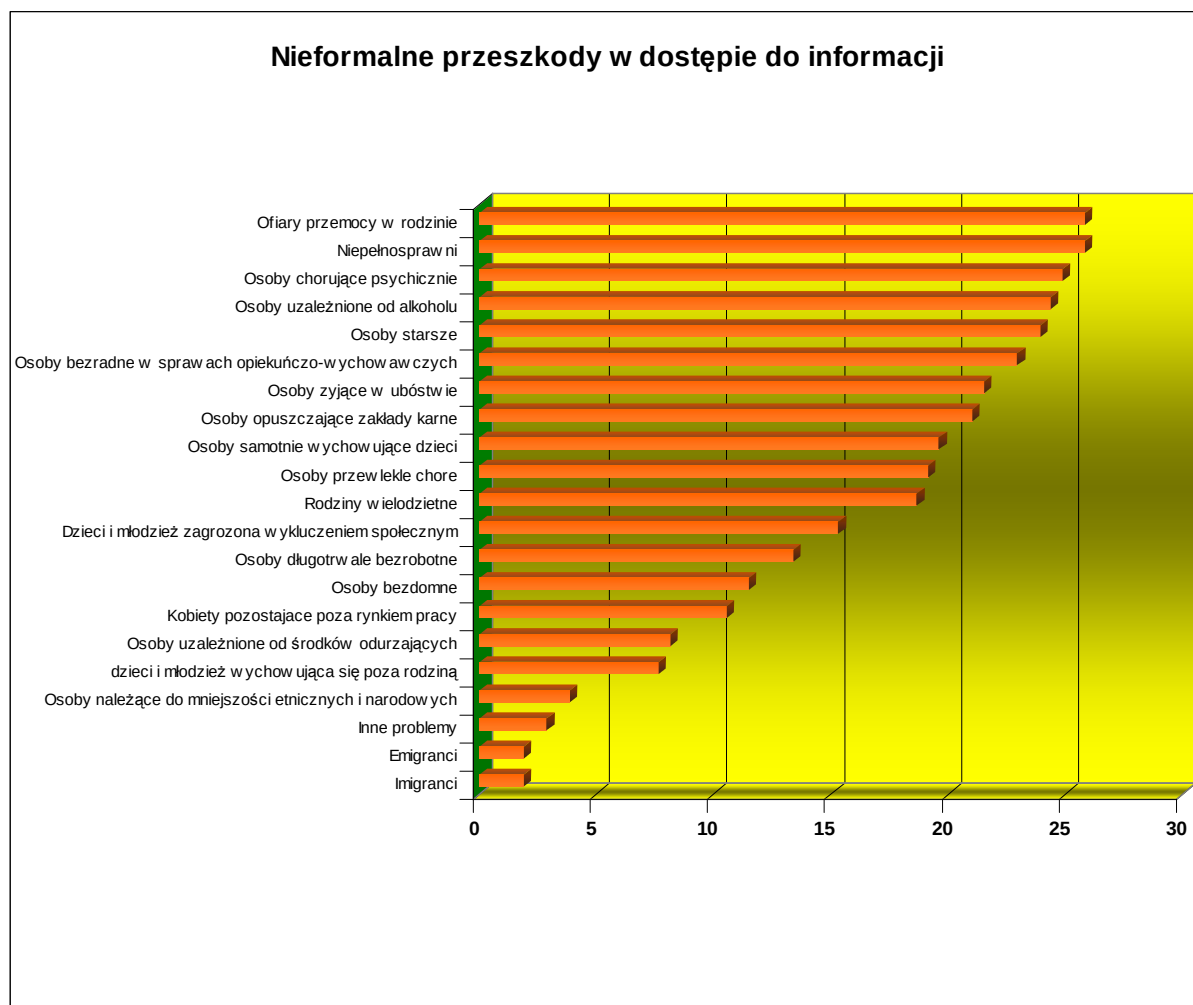
Wykres nr 13

Źródło: opracowanie własne

Formalne przeszkody występują głównie w dostępie do informacji na temat osób niepełnosprawnych (28,71% wskazań), osób chorych psychicznie (25,36%) i ofiar przemocy domowej (21,53%). Najmniej wskazań dotyczyło osób należących do mniejszości etnicznych i narodowych oraz imigrantów i emigrantów, co wynika z niewielkiego udziału tych osób w systemie pomocy społecznej.

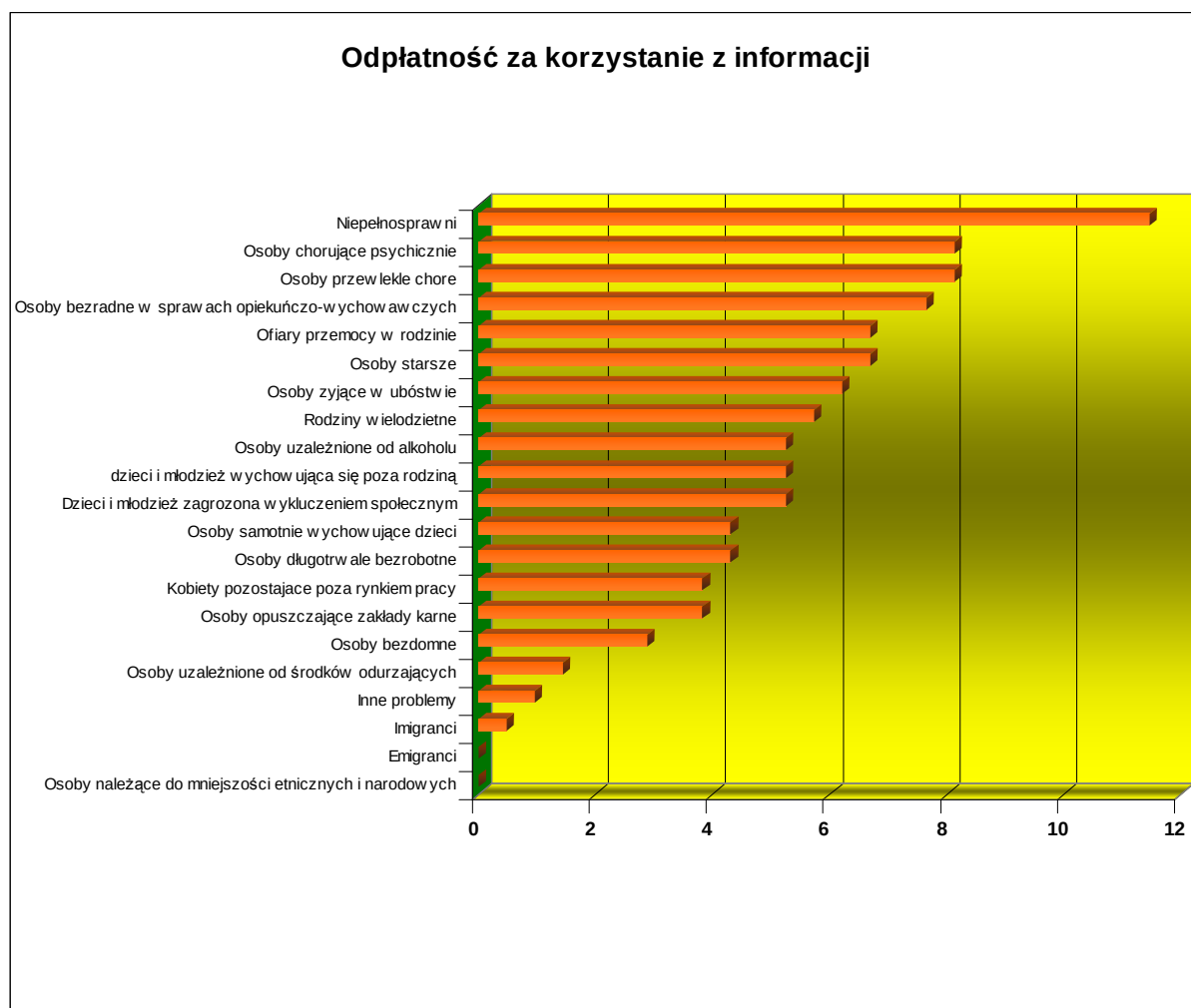
Wykres nr 14

Źródło: opracowanie własne

Nieformalne przeszkody stanowią największą barierę w dotarciu do wszelkiego typu informacji dla największej liczby badanych instytucji. Blisko 26 % respondentów najczęściej wskazywało ofiary przemocy w rodzinie i osoby niepełnosprawne jako te grupy, wśród których nieformalne przeszkody sprawiają najwięcej problemów w uzyskaniu niezbędnych informacji. Kolejno wskazano na osoby uzależnione od alkoholu (24,40%), osoby starsze (23,92%) oraz bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (22,97% badanych). Tak jak poprzednio najmniejszy procent wskazań otrzymali imigranci i emigranci (1,91%).

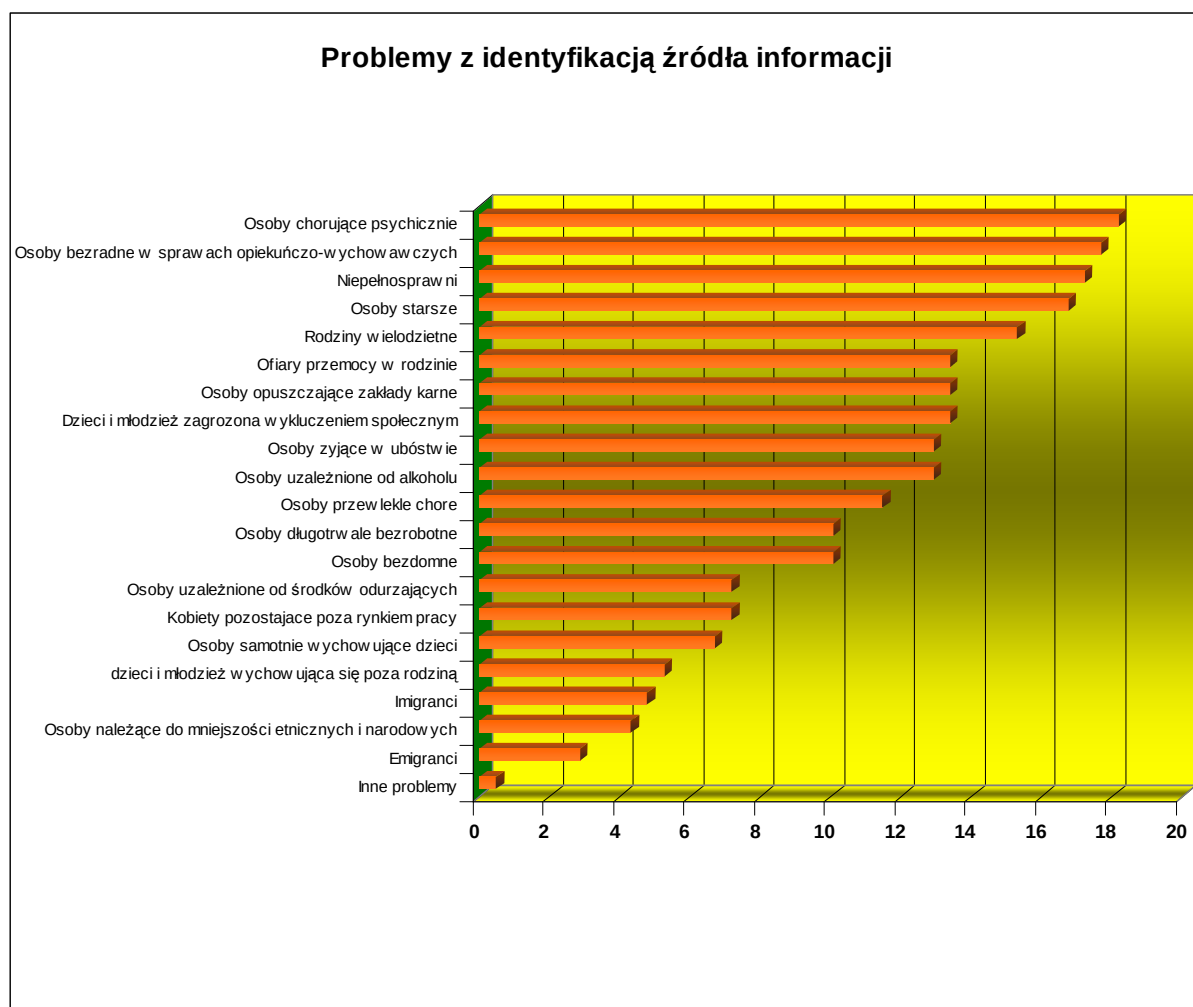
Wykres nr 15

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z analizy badania odpłatność za korzystanie z informacji stanowi najmniejszą przeszkodę w dotarciu do wszelkich informacji w ocenie wszystkich badanych instytucji. Jednakże w analizie dotyczącej poszczególnych grup społecznych najwięcej kosztują informacje dotyczące osób niepełnosprawnych (17%), a także chorych psychicznie i przewlekle (8,13%), zaś problem odpłatności w zasadzie nie dotyczy emigrantów i osób należących do mniejszości etnicznych i narodowych.

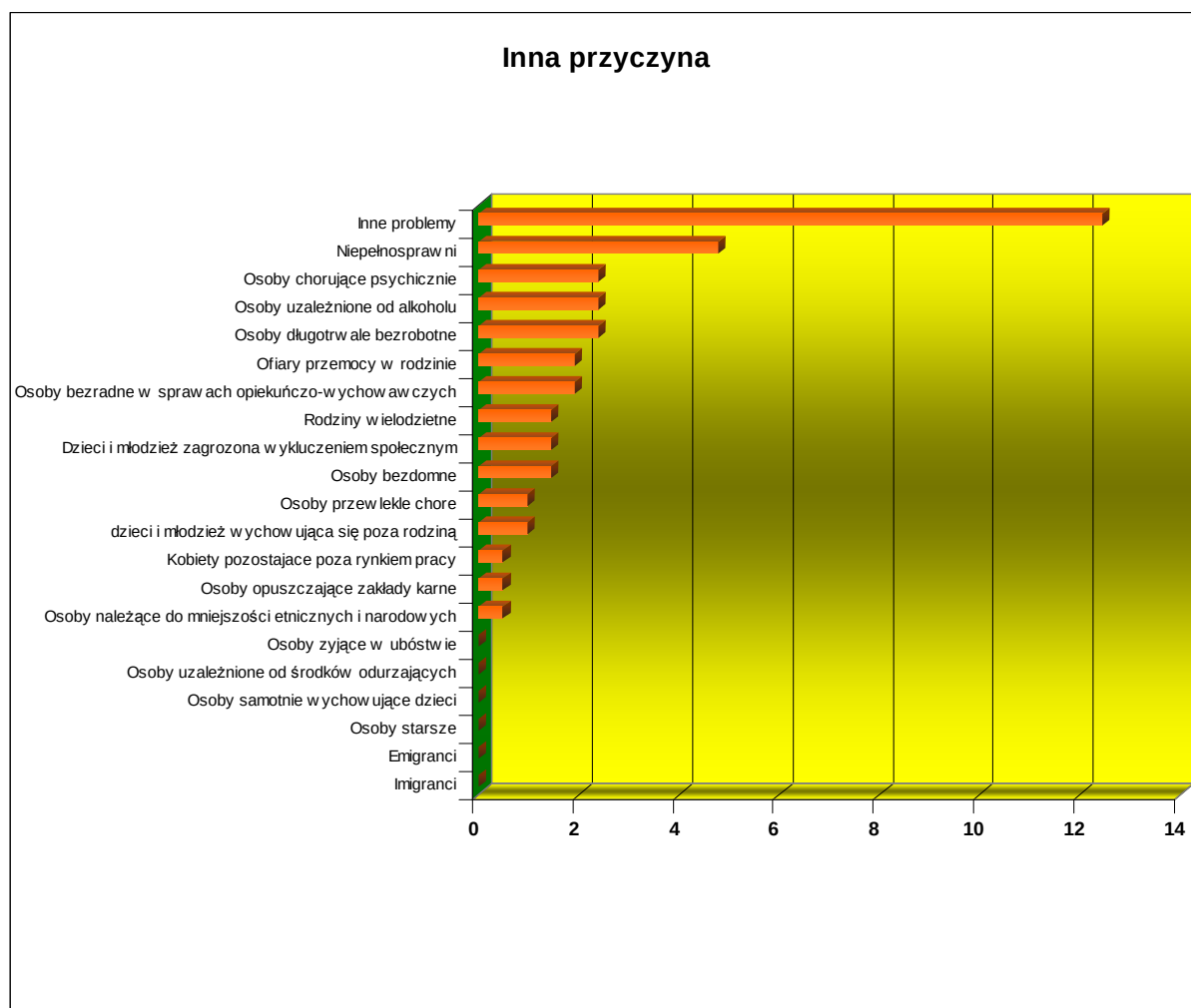
Wykres nr 16

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie powyższego wykresu można stwierdzić, że ponad 18% badanych ma problem z identyfikacją źródła informacji dotyczących osób chorych psychicznie i niewiele mniej osób bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (17,75%). Natomiast dotarcie do źródeł informacji dotyczących imigrantów, mniejszości etnicznych i narodowych oraz cudzoziemców nie stanowi problemu dla badanych instytucji.

Wykres nr 17

Źródło: opracowanie własne

Niektórzy respondenci wskazali na inne powody utrudniające dotarcie do informacji. Tak jak dla pozostałych wymienionych przyczyn, w największym stopniu trudności te dotyczyły osób niepełnosprawnych, a następnie chorych psychicznie i uzależnionych od alkoholu.

4. PROBLEMY SPOŁECZNE.

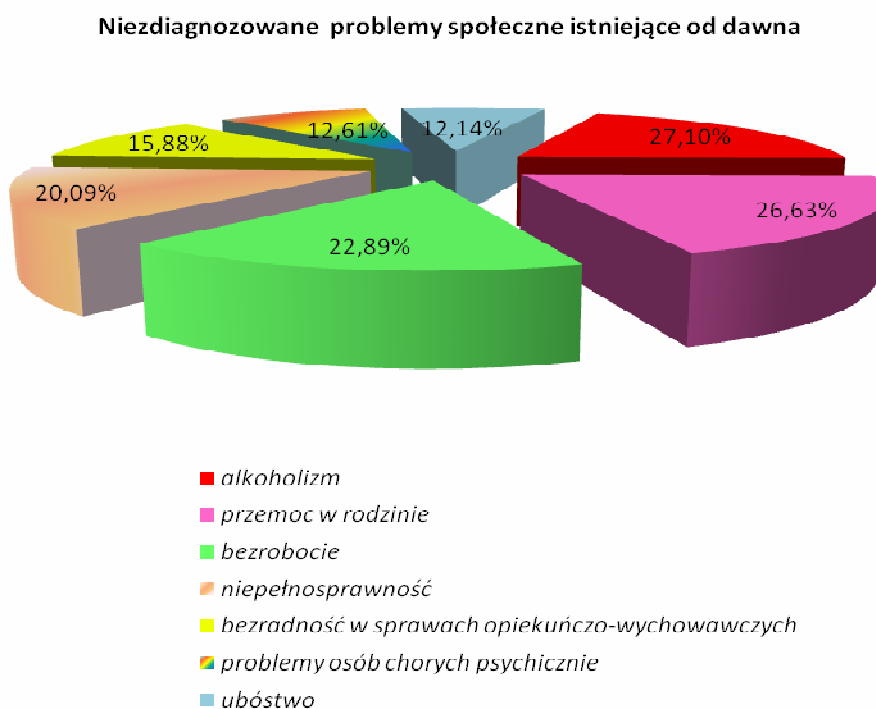
4.1. Problemy społeczne występujące od dawna.

Istotnym celem badania było rozeznanie potrzeb w zakresie diagnozy istniejących od dawna problemów społecznych. Kwestie braku wystarczających informacji dotyczą przede wszystkim obszarów związanych z problemami wieloaspektowymi oraz zjawisk drażliwych i mających negatywną ocenę społeczną, niejednokrotnie prowadzącą do stygmatyzacji.

Respondenci do problemów dotychczas niewystarczająco zdiagnozowanych zakwalifikowali przede wszystkim alkoholizm, problem przemocy w rodzinie, bezrobocie oraz niepełnosprawność. Zjawiska te, mają najwyższy odsetek wskazań (powyżej 20 %). W opinii badanych instytucji luki informacyjne dotyczą również problemów: bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, osób chorych psychicznie, ubóstwa oraz uzależnienia od narkotyków i innych środków odurzających.

Poniższy wykres przedstawia problemy, które uzyskały najwyższy odsetek wskazań.

Wykres nr 18

Źródło: opracowanie własne

Najwyższy procent wskazań - 27,10% uzyskał problem alkoholizmu. Nie jest to problem nowy ale jego zakres sukcesywnie rośnie. Badani wskazywali, że alkoholizm dotyka coraz częściej kobiet oraz nieletnich. Alkoholizm jest zjawiskiem negatywnie ocenianym społecznie, drażliwym i dotykającym osobistej sfery osób dotkniętym problemem. Niejednokrotnie uzależnieni zaprzeczają istnieniu problemu co powoduje, że skala zjawiska jest znacznie wyższa niż podawana w oficjalnych statystykach i zestawieniach. Alkoholizm to zjawisko wieloaspektowe, generuje inne problemy, na przykład przemoc w rodzinie, bezrobocie, ubóstwo. Ponadto, dotyczy całej rodziny osoby uzależnionej, przez co wpływa dysfunkcjonalnie na wszystkich jej członków. Należy podkreślić, że praca z osobą i rodziną w której występuje problem alkoholowy wymaga od pracowników instytucji ścisłej współpracy interdyscyplinarnej.

Problem przemocy w rodzinie jest drugim zjawiskiem najczęściej wskazywanym przez respondentów (26,63%). Niewątpliwie jest to zjawisko wieloaspektowe obejmujące przemoc fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, seksualną. Dotyka przede wszystkim kobiet i dzieci (problem dziecka krzywdzonego) oraz coraz częściej osób starszych. Tak jak problem alkoholizmu, jest to również problem ukryty, tak więc, dane podawane w statystykach i zestawieniach nie odzwierciedlają jego rzeczywistej skali. Problematyczna dla badanych jest przeważnie identyfikacja wszystkich rodzin dotkniętych przemocą bowiem instytucje dysponują jedynie informacjami dotyczącymi rodzin, które zgłosiły występowanie przemocy. Należy podkreślić, że w związku z wejściem w życie z dniem 1 sierpnia 2010 roku nowej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie identyfikacja ofiar przemocy będzie łatwiejsza. Ustawa zobowiązała samorządy do powoływania zespołów interdyscyplinarnych, których zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy. Zespoły mogą zbierać dane osobowe ofiar i sprawców przemocy także bez ich zgody; członkowie zespołów są jednak zobowiązani do zachowania poufności, mają składać specjalne oświadczenia, w których zobowiązywać się będą do ochrony danych, także po zakończeniu pracy w zespole. Jednakże, pomimo zmiany ustawy identyfikacja problemu przemocy będzie napotykać trudności wynikające z jego specyfiki czyli dużej bolesności i drażliwości dla ofiar oraz swoistego uzależnienia od sprawcy przemocy. Podsumowując, dla pracowników badanych instytucji istotna jest rzetelna znajomość zjawiska a zwłaszcza jego symptomów.

Kolejnym zjawiskiem które, zdaniem respondentów wymaga zapełnienia luk informacyjnych jest problem bezrobocia (22,89% wskazań). Ankietowani wskazują przede wszystkim na brak wystarczających informacji dotyczących bezrobocia długotrwałego, kobiet, absolwentów oraz mieszkańców wsi.

Problemem który uzyskał ponad 20% wskazań jest niepełnosprawność. Lubelszczyzna należy do regionów w których odsetek osób niepełnosprawnych należy do najwyższych w skali kraju, zatem integracja społeczna osób niepełnosprawnych należy o priorytetowych zadań podmiotów działających w obszarze polityki społecznej. Niepełnosprawność jest jedną z barier uniemożliwiającym pełne uczestnictwo w życiu społecznym i niejednokrotnie prowadzi do izolacji. Luki informacyjne dotyczą w głównej mierze obszaru aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych, poziomu wykształcenia, stopnia niepełnosprawności. Respondenci zwracają szczególną uwagę na konieczność rozpoznania sytuacji osób niepełnosprawnych w środowiskach wiejskich.

Wymienione wyżej problemy uzyskały największy odsetek wskazań.

Ponad 10% wskazań dotyczyło takich problemów jak: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, problemów związanych z chorobą psychiczną, ubóstwa. W przypadku innych problemów wymagających zapełnienia deficytów informacyjnych uzyskano niewielki odsetek wskazań. W poniższej tabeli przedstawiono wszystkie problemy, które w opinii badanych nie są wystarczająco zdiagnozowane:

Tabela nr 7

**Występujące od dawna problemy społeczne nie wystarczająco zdiagnozowane
wg wskazań respondentów.**

<i>Problem</i>	<i>N=214</i>	
	<i>Liczba wskazań</i>	<i>Odsetek wskazań*</i>
alkoholizm	58	27,10%
przemoc w rodzinie	57	26,63%
bezrobocie	49	22,89%
niepełnosprawność	43	20,09%
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	34	15,88%
problemy osób chorych psychicznie	27	12,61%
ubóstwo	26	12,14%
uzależnienia od narkotyków i środków odurzających	21	9,81%
problemy osób starszych	16	7,47%

długotrwała choroba	11	5,14%
bezdomność	10	4,67%
wykluczenie dzieci i młodzieży	8	3,73%
kobiety poza rynkiem pracy	6	2,80%
przestępczość nieletnich	6	2,80%
sieroctwo migracyjne	4	1,86%
pedofilia i molestowanie seksualne nieletnich	4	1,86%
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	1,86%
dziedziczenie biedy	4	1,40%
problemy wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze	3	1,40%
wykluczenie społeczne	3	1,40%
przestępczość	3	1,40%
macierzyństwo nieletnich	2	0,93%
migracje zarobkowe	2	0,93%
prostytucja	2	0,93%
trudności z integracją cudzoziemców	1	0,46%
uzależnienie od pomocy społecznej	1	0,46%
uzależnienie od hazardu i gier komputerowych	1	0,46%
problemy mieszkaniowe	1	0,46%
problemy z integracją mniejszości etnicznych i narodowych	1	0,46%

**odsetek wskazań nie sumuje się z uwagi na fakt, iż analiza dotyczy pytania otwartego*

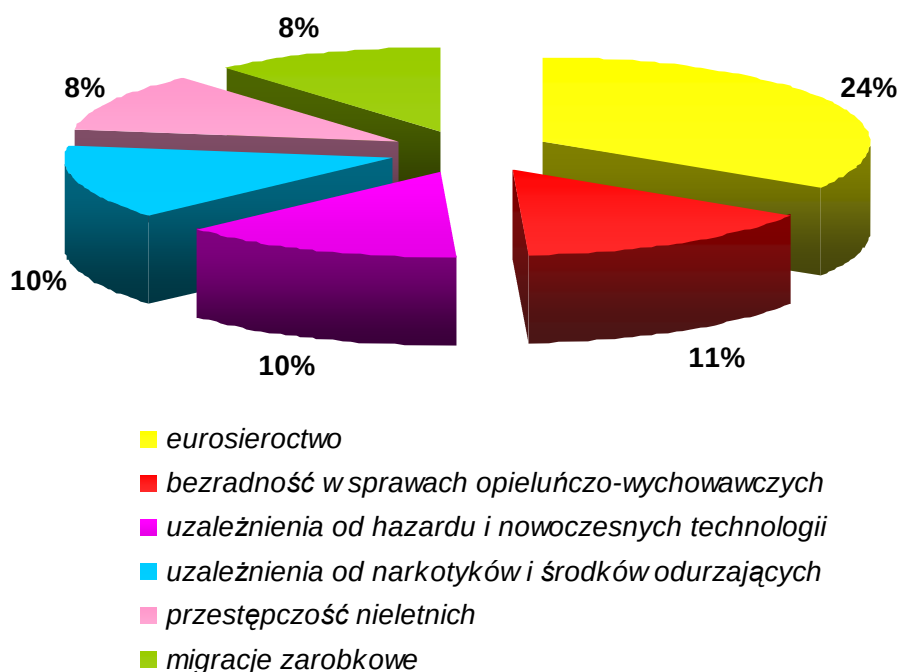
Źródło: opracowanie własne

4.2. Nowe problemy społeczne.

Na przestrzeni ostatnich 20 lat w związku z transformacją ustrojową w społeczeństwie polskim nastąpiły istotne zmiany w obszarze gospodarczym i społecznym. Konsekwencją owych zmian niewątpliwie są nowe problemy społeczne, które przyczyniają się do występowania zjawiska wykluczenia społecznego. Poprawa kapitału społecznego i spójności społecznej, między innymi poprzez przeciwdziałanie ubóstwu i zapobieganie wykluczeniu należy do horyzontalnych celów zawartych w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia na lata 2007-2013. Rzetelne zdiagnozowanie nowych problemów społecznych warunkuje podejmowanie skutecznych działań na rzecz grup defaworyzowanych. W związku z powyższym poproszono respondentów o wskazanie nowych problemów, które w ich opinii nie zostały wystarczająco zdiagnozowane.

Wykres nr 19

Nowe problemy społeczne wg wskazań respondentów

Źródło: opracowanie własne.

Według badanych nowym, nieznanym zjawiskiem jest problem eurosieroctwa określany również sieroctwem emigracyjnym. Problem ten uzyskał najwyższy odsetek

wskazań – 24 %. Eurosieroctwo jest powiązane z problemem migracji zarobkowych (8 % wskazań) do krajów Unii Europejskiej. Zjawisko migracji zarobkowych w województwie lubelskim występowało wcześniej, jednak z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej skala jego znacznie wzrosła. Wyjazd rodziców lub jednego z nich powoduje rozpad więzi rodzinnych jak również brak właściwej opieki rodzicielskiej, co w konsekwencji prowadzi do zaniedbań wychowawczych. Problematiczne jest zidentyfikowanie problemu sieroctwa emigracyjnego, dotychczas nie sformułowano jednoznacznych definicji określających zjawisko.

Na drugim miejscu pod względem ilości wskazań jest zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (11 %). Jest to problem wieloaspektowy, charakteryzujący się nieumiejętnością prawidłowego pełnienia ról społecznych związanych z funkcjonowaniem rodziny. Bezradność dotyczy wszystkich sfer rodziny takich jak zabezpieczenie potrzeb bytowych jej członków, zapewnienie potrzeby bezpieczeństwa oraz funkcji wychowawczych. Problemy związane z funkcjonowaniem rodziny wynikają między innymi z bezrobocia, uzależnień, niepełnosprawności i przewlekłej choroby, a także z rozluźnienia więzi emocjonalnych pomiędzy członkami rodziny.

Kolejny obszar, który zdaniem ankietowanych wymaga zdiagnozowania stanowią nowe formy uzależnień. Nowe formy uzależnień są w głównej mierze związane z rozwojem nowoczesnych technologii. Można wyróżnić przede wszystkim uzależnienie od komputera i Internetu. Wskazane problemy dotyczą głównie dzieci i młodzieży, a skutkiem ich jest między innymi nieumiejętność nawiązywania kontaktów interpersonalnych i zaburzenia w pełnieniu ról społecznych. Do grup nowych form uzależnień można zaliczyć również uzależnienie od hazardu (10 %) oraz narkotyków i innych środków odurzających (10 %). Geneza zjawiska narkomanii w Polsce sięga do lat 20 ubiegłego wieku, jednak do połowy lat 80 była związana z ideologią i stylem życia związanym z uczestnictwem w subkulturach młodzieżowych.

Pod koniec lat 80 znikła odrębność grup zażywających narkotyki a po narkotyki coraz częściej zaczęli sięgać dzieci i młodzież. Obecnie zjawisko narkomanii jest problemem powszechnym, dotyczy wszystkich grup społecznych, a rodzaj zażywanych środków odurzających jest bardzo zróżnicowany.

Warto również zwrócić uwagę na zagadnienie przestępczości nieletnich (8 %). Najogólniej przestępczość polega na naruszeniu przepisów prawa. Przestępczością nieletnich nazywa się naruszenie norm prawnych przez osoby, które nie osiągnęły wieku w którym

prawo traktuje ludzi jako dorosłych¹. Oprócz praw definiujących pewne działania jako przestępstwa - bez względu na to, kto je popełnia- istnieją prawa specyficzne związane z wiekiem. Demoralizacja i unikanie obowiązku szkolnego to przykłady zachowań, z powodu których młodzi ludzie mogą wejść w kontakt z policją i sądem. Ważkość problemu potwierdzają statystyki policyjne. Skala przestępczości wśród nieletnich sukcesywnie rośnie, a czyny popełniane przez nich to nie tylko wybryki chuligańskie i przestępstwa przeciwko mieniu lecz również coraz częściej przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu.

Wszystkie wskazane przez badanych, nowe problemy społeczne przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 8

Nowe problemy społeczne.

<i>Problem</i>	<i>N=214</i>	
	<i>Liczba wskazań</i>	<i>odsetek</i>
eurosieroctwo	51	23,83%
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	24	11,21%
uzależnienia od hazardu i nowoczesnych technologii	22	10,28%
uzależnienia od narkotyków i innych środków odurzających	22	10,28%
przestępczość nieletnich	18	8,41%
migracje zarobkowe	17	7,94%
przemoc w rodzinie	16	7,47%

¹ Kodeks karny (Dz. U. z dnia 2 sierpnia 1997 r)

Art. 10. § 1. Na zasadach określonych w tym kodeksie odpowiada ten, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat.

§ 2. Nieletni, który po ukończeniu 15 lat dopuszcza się czynu zabronionego określonego w art. 134, art. 148 § 1, 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1 lub 3, art. 166, art. 173 § 1 lub 3, art. 197 § 3, art. 252 § 1 lub 2 oraz w art. 280, może odpowiadać na zasadach określonych w tym kodeksie, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają, a w szczególności, jeżeli poprzednio stosowane środki wychowawcze lub poprawcze okazały się bezskuteczne

problemy osób starszych	11	5,14%
uzależnienia nieletnich	11	5,14%
bezdomność	10	4,67%
problemy osób chorych psychicznie	9	4,20%
bezrobocie	8	3,73%
alkoholizm	6	2,80%
prostytucja	6	2,80%
trudności z integracją cudzoziemców	6	2,80%
niepełnosprawność	5	2,33%
pedofilia i molestowanie nieletnich	4	1,86%
wykluczenie dzieci i młodzieży	4	1,86%
handel ludźmi	4	1,86%
macierzyństwo nieletnich	3	1,40%
wykluczenie cyfrowe	3	1,40%
macierzyństwo nieletnich	3	1,40%
zadłużenia bankowe	3	1,40%
wykluczenie społeczne	2	0,93%
problemy mieszkaniowe	2	0,93%
samobójstwa	2	0,93%
wykluczenie energetyczne	2	0,93%
zjawisko junk job	2	0,93%
kobiety poza rynkiem pracy	1	0,46%
długotrwała choroba	1	0,46%
problemy wychowanków opuszczających placówki	1	0,46%

opiekuńczo-wychowawcze		
uzależnienie od pomocy społecznej	1	0,46%
mniejszości etniczne i narodowe	1	0,46%
otyłość dzieci	1	0,46%
nosicielstwo wirusa HIV	1	0,46%

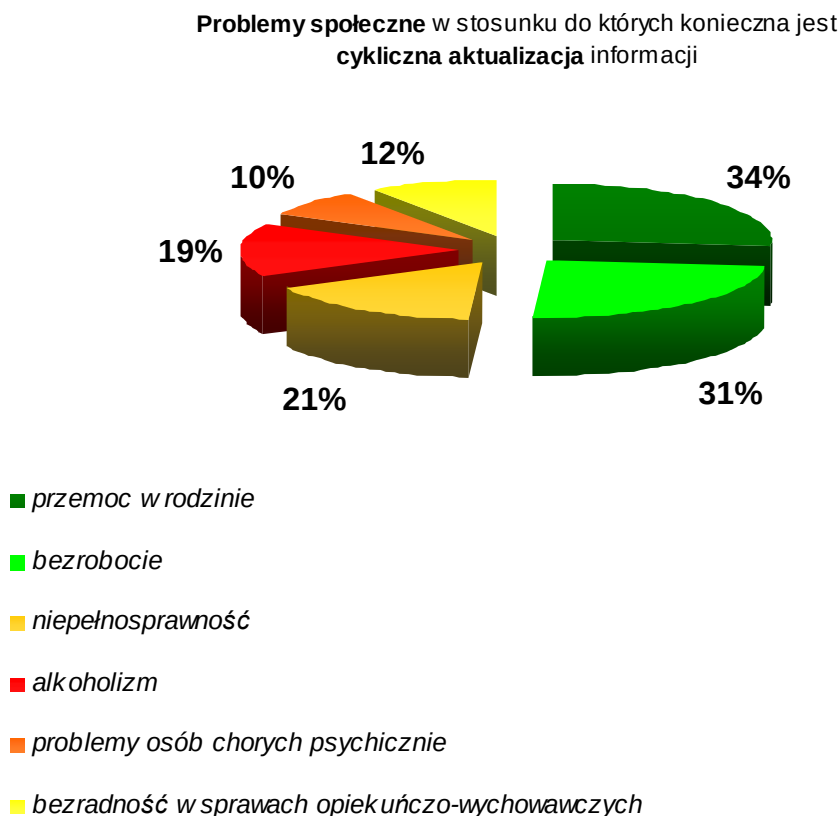
**odsetek wskazań nie sumuje się z uwagi na fakt, iż analiza dotyczy pytania otwartego*

Źródło: opracowanie własne

4.3. Problemy społeczne wymagające cyklicznej aktualizacji.

Wykres nr 20

Problemy społeczne wymagające cyklicznej aktualizacji.

Źródło: opracowanie własne

Tabela nr 9

**Problemy społeczne, w stosunku do których konieczna jest
cykliczna aktualizacja informacji.**

Nazwa problemu	(N=214)	
	Liczba wskazań	% liczba wskazań
Przemoc w rodzinie	72	34 %
Bezrobocie	66	31 %
Niepełnosprawność	46	22 %
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	27	12 %
Problemy osób chorych psychicznie	22	10 %
Alkoholizm	41	19 %

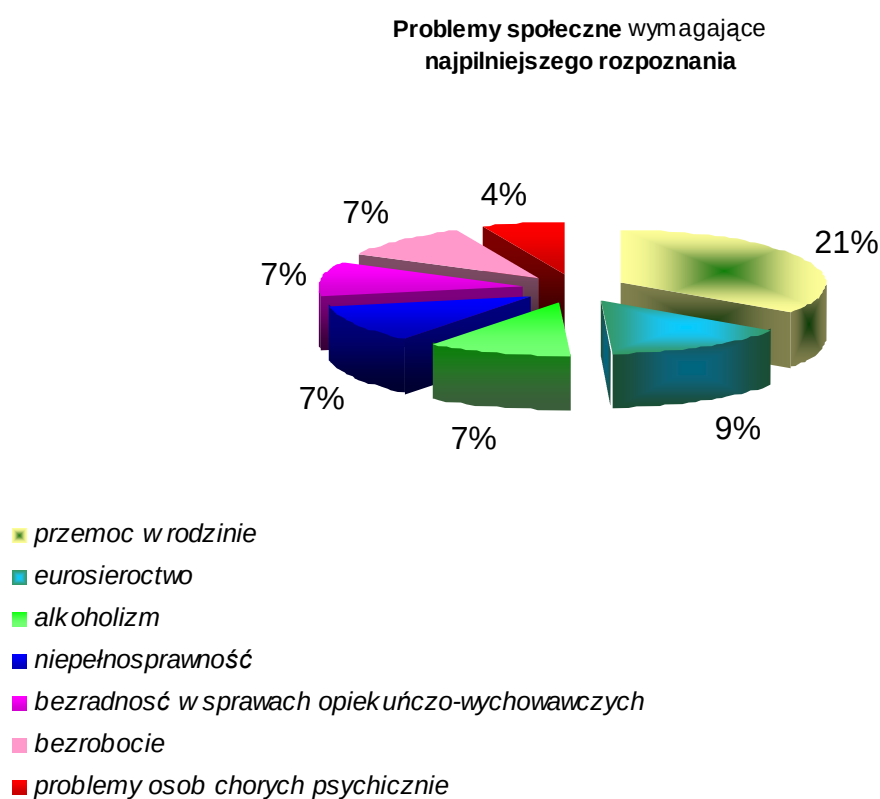
Źródło: opracowanie własne

Analizując powyższe wyniki można stwierdzić, iż wśród respondentów cyklicznym monitoringiem powinny być objęte problemy dotyczące przemocy (34% wśród wszystkich instytucji) – szczególnie przemoc w rodzinie, dostępne formy pomocy, programy pomocowe dla ofiar. Na kolejnym miejscu znajduje się problem bezrobocia (31 %) - a w szczególności osób długotrwale pozostających bez zatrudnienia. 22 % wśród respondentów otrzymał problem niepełnosprawności - w tym aktualne zapotrzebowanie rynku pracy w oferty dla osób niepełnosprawnych, giełdy pracy. Wśród zagadnień wymagających cyklicznej aktualizacji znajdują się ponadto: alkoholizm (19 %) – szczególnie jego wpływ na funkcjonowanie rodziny, współuzależnienie oraz inne problemy sprzężone prowadzące do dysfunkcyjności rodziny oraz funkcjonowania jednostki w społeczeństwie; bezradność opiekuńczo – wychowawcza (12 %) – dotycząca podejścia interdyscyplinarnego, wieloaspektowego; problemy osób chorych psychicznie (10 %) – stygmatyzacja i marginalizacja społeczna, działania w sferze pomocy społecznej skierowane

do chorych psychicznie nie tylko te, wynikające ściśle z Ustawy o pomocy społecznej, zagospodarowywanie czasu wolnego podczas weekendu, profesjonalna terapia. Wśród respondentów pojawiła się konkluzja, iż głębsze zdiagnozowanie oraz stały monitoring wyżej wymienionych problemów pozwoliłby na wzrost świadczonych usług we wszystkich podmiotach i instytucjach działających w obszarze pomocy i integracji społecznej.

4.4. Problemy wymagające najpilniejszego rozpoznania.

Wykres nr 21

Źródło: opracowanie własne

Tabela nr 10

Problemy społeczne wymagające najpilniejszego rozpoznania.

Nazwa problemu	(N=214)	
	Liczba wskazań	% liczba wskazań
Przemoc w rodzinie	46	21 %
Eurosieroctwo	20	9 %
Alkoholizm	15	7 %
Niepełnosprawność	15	7 %
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	14	7 %
Bezrobocie	14	7 %
Problemy osób chorych psychicznie	9	4%

Źródło: opracowanie własne

Jednym z ważniejszych pytań zawartych w kwestionariuszu było pytanie dotyczące problemu społecznego wymagającego najpilniejszego rozpoznania. Odpowiedzi oraz uzasadnienia zawarte w tym pytaniu umożliwią instytucjom funkcjonującym w sferze polityki społecznej wzrost efektywności podejmowanych działań. Wskazane problemy ukazały bowiem najpilniejsze deficyty informacyjne w obszarze polityki społecznej.

Po raz kolejny priorytetowym i najważniejszym okazuje się problem **przemocy**, szczególnie w rodzinie (21 %). Istnieją bowiem różne jej rodzaje – fizyczna, psychiczna, emocjonalna, seksualna, cyberprzemoc, zaniedbywanie. Używanie siły fizycznej w zaciśnięciu własnych czterech ścian, nadal funkcjonujące ciche przyzwolenie społeczeństwa, krzywdzenie dzieci, groźby, molestowanie psychiczne, blogi, czaty, gry komputerowe, publikowanie i rozsyłanie ośmieszających informacji w Internecie to tylko niektóre przykłady możliwych do stosowania form przemocy. Przemoc w rodzinie wykorzystuje przewagę sił agresora, naruszającego prawa i dobra osobiste, który powoduje cierpienie.

Respondenci wskazywali głównie na zagadnienie odnoszące się do przemocy w rodzinie oraz w stosunku do dzieci. Luka informacyjna występująca w tym obszarze tematycznym może wynikać z bardzo wielu przyczyn, głównie zewnętrznych. Ukrywanie tego tematu i związana z nim drażliwość, wstydlivość oraz bojaźń, nie wpływają pozytywnie na pełne oraz

wieloaspektowe zdiagnozowanie tego problemu. Kolejną przyczyną niedostatecznej możliwości zdiagnozowania jest fakt ukrywania przez ofiary przemocy tego zdarzenia, nie zgłaszanie problemu, nie zakładanie Niebieskich Kart, współzależnienie. Kolejnym elementem jest Ustawa o ochronie danych osobowych, która uniemożliwia przekazywanie tego typu informacji pomiędzy różnego rodzaju instytucjami., np. od Policji do OPS-u.

Fragменты uzasadniające konieczność zbadania przemocy wybrane z nadesłanych ankiet:

- ✓ *Przemoc w rodzinie na małych terenach wiejskich jest wciąż tematem skrzętnie ukrywanym, zarówno przez ofiary przemocy, jak i jej sprawców. Nieliczne przypadki są zgłaszane przez jej członków, ale najczęściej uwidacznia się podczas rozwiązywania zupełnie innych problemów. Przy podejmowaniu jakichkolwiek kroków zmierzających do rozwiązania problemu, rodziny rezygnują kierując się opinią społeczną.*
- ✓ *Z uwagi na trudności związane z rozpoznaniem oznak świadczących o stosowaniu wobec danej osoby przemocy, jak również przełamywaniem bariery psychicznej w ujawnianiu sprawy trudno jest określić fakt stosowanej przemocy.*
- ✓ *Przemoc domowa dotyka różnych grup społecznych i jest to problem często ukryty.*
- ✓ *Brak natychmiastowego rozpoznania może stanowić zagrożenie dla zdrowia lub życia klienta.*
- ✓ *Przemoc psychiczna jest nie tylko trudniejsza do określenia, ale także znacznie trudniejsza do zaobserwowania. W jej zakres wchodzi m.in. takie negatywne zachowania jak: odrzucenie emocjonalne, brak wsparcia i zainteresowania, ignorowanie, szykanowanie, a także różne formy nadopiekuńczości, nadmierne kontrolowanie.*
- ✓ *Jest to problem, który często nie wychodzi na zewnątrz, a pozostaje w czterech ścianach, gdzie często ofiarami i świadkami są dzieci. Głównie kobiety wstydzą się mówić o problemie przemocy, boją się sprawcy i przyjmują postawę bierną, wycofującą.*

Na drugim miejscu wśród problemów wymagających najpilniejszego rozpoznania znalazło się **eurosieroctwo** (9 %). Problem ten został wskazany jako najczęściej pojawiający się również wśród nowych problemów społecznych. Terminem eurosieroctwo określa się sytuację, w której znajdują się dzieci, których jeden lub oboje rodzice wyjechali za granicę w celach zarobkowych, przy czym wyjazdy te są częste, długotrwałe, a kontakty między

dziećmi a rodzicami sporadyczne. Problem migracji zarobkowych jest zauważalny w naszym społeczeństwie, lecz rzadko poruszane są jego szczegółowe aspekty. Każdy przypadek rozłączenia rodziny jest dla dziecka niekorzystny. Wiąże się to z uczuciem pustki, rozłąką z najbliższą osobą; mimo, iż przy dziecku pozostaje jedno z rodziców czuje się ono sierotą. Eurosieroctwo społeczne to podstawowy problem społeczny, wokół którego powinny koncentrować się główne działania opiekuńcze rodziny. Jest ono zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym, przy czym wiedza na jego temat jest nadal niewielka, zwłaszcza w zakresie możliwości podejmowanych działań kompensacyjnych i profilaktyki.

Fragменты uzasadniające konieczność zbadania eurosieroctwa wybrane z nadesłanych ankiet:

- ✓ *Tego typu problemy mają charakter długofalowy, ponadto ich rozwiązanie może być rozważane tylko w kategoriach strategii wieloletniej. Ponadto negatywne efekty społeczne są stosunkowo oddalone w czasie, dlatego mogą być marginalizowane wśród osób decydujących o polityce społecznej.*
- ✓ *Rodzina jest podstawową grupą społeczną, która wywiera decydujący wpływ na rozwój psychofizyczny młodego człowieka.*
- ✓ *Liczne rozwody prowadzące do zachwiania instytucji rodziny jako podstawowej komórki społecznej, co przyczynia się do wzrostu innych problemów społecznych.*
- ✓ *Emigracja zarobkowa powoduje rozluźnienie i rozpad więzi rodzinnych, problemy opiekuńczo – wychowawcze z dziećmi.*
- ✓ *Nieobecność obojga rodziców lub jednego z nich może powodować pogorszenie wyników w nauce dziecka, wagarowanie, ucieczki z pojedynczych lekcji, agresję słowną lub czynną, a także w skrajnych przypadkach niedostosowanie społeczne, popadanie w konflikty z prawem, alkoholizm, narkomanię czy prostytucję. Następstwami długotrwałej nieobecności rodzica w codzienności dziecka mogą być również poczucie głębokiego osamotnienia, wyobcowania, trudności w wyrażaniu uczuć oraz problemy w budowaniu trwałych relacji w dorosłym życiu.*

Respondenci jako kolejny problem społeczny wskazali równocześnie **alkoholizm** (7 %) oraz **niepełnosprawność** (7 %). Obydwa te problemy wymagają pilnego rozpoznania choć nie są to nowe zagadnienia. Wielokrotnie pojawiały się także wśród problemów społecznych występujących od dawna. Można zauważyć, iż mimo wielu działań zmierzających do rozwiązania w/w problemów, temat alkoholizmu oraz niepełnosprawności jest nadal bardzo szeroki, wymagający stałego monitoringu oraz uwagi. Uzależnienie od alkoholu respondenci

często wskazywali obok przemocy w rodzinie, która jak zostało wskazane wcześniej jest jeszcze trudniejszym problemem do objęcia działaniami profilaktycznymi. Działania profilaktyczne, akcje społeczne oraz inne kampanie prowadzone na terenie naszego województwa są zauważane, jednakże nadal wymagają kontynuacji oraz podejścia interdyscyplinarnego. Często bowiem zdarza się, iż obydwie problemy są ze sobą sprzężone.

Fragменты uzasadniające konieczność zbadania alkoholizmu oraz niepełnosprawności wybrane z nadesłanych ankiet:

- ✓ *Rozpoznanie problemów wymaga zaangażowania i współpracy wielu podmiotów oraz rzetelnej informacji, której pełne udostępnianie jest obecnie bardzo ograniczone, zarówno z powodu biurokratycznych formuł, jak i braku koordynacji lub braku systemu wymiany informacji.*
- ✓ *Alkoholizm jest zjawiskiem rozpowszechniającym się w bardzo szybkim tempie, dotyka ludzi w coraz młodszym wieku, wpływa na destrukcję rodzin, prowadzi do powielania się złych wzorów zachowań.*
- ✓ *Alkoholizm występuje w wielu rodzinach, gdzie stanowi problem nie tylko dla osoby uzależnionej ale też dla jej członków, którzy nie potrafią poradzić sobie z wyjściem z trudnej sytuacji.*
- ✓ *Osoby z niepełnosprawnością, głównie intelektualną, stanowią grupę osób wykluczonych społecznie z racji niezależnych od nich ograniczeń w funkcjonowaniu psychospołecznym. Konieczne jest stworzenie i zapewnienie warunków umożliwiających ich włączanie. Podnoszenie kwalifikacji, większa wiedza na temat otaczającej rzeczywistości ułatwi i umożliwi tym osobom pełniejsze funkcjonowanie w społeczności, pełniejsze wypełnianie ról społecznych.*
- ✓ *Przypadki te są często ukrywane w środowisku domowym. Rodzina wstydy się przyznać, nie szuka pomocy, zaprzecza.*
- ✓ *Obydwie te problemy nierzadko występują łącznie i dotyczą grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.*
- ✓ *Niepełnosprawność jest tym problemem, wokół którego skupiają się liczne inne zjawiska utrudniające tym osobom pełne uczestnictwo w życiu społecznym, wynikające m.in. ze stosunkowo niskiego poziomu wykształcenia, a co za tym idzie z problemami finansowymi i wysokim bezrobociem tych osób. Ze zjawiskiem niepełnosprawności wiążą się także problemy całej rodziny, w której osoba niepełnosprawna funkcjonuje. Brak wiedzy o możliwych formach wsparcia i często ukrywanie problemu powoduje izolację i wykluczenie z życia społecznego.*

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (7 %) oraz bezrobocie(7 %)

znalazły się równocześnie na tym samym miejscu wśród wskazań respondentów. Bezrobocie, podobnie jak uzależnienie od alkoholu jest często podejmowanym problemem wśród działań profilaktycznych czy badawczych. Istnieje jednakże luka informacyjna dotycząca bezrobocia ukrytego, głównie na terenach wiejskich, która wymaga równocześnie pilnego rozpoznania jak i cyklicznej aktualizacji. Społecznymi skutkami występowania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo –wychowawczych są m.in. konflikty rodzinne, wzrost agresji wśród nieletnich, demoralizacja, wzrost zagrożenia uzależnieniami różnego rodzaju, destrukcja podstawowych funkcji rodziny. Z uwagi na bezrobocie oraz ubóstwo wzrost problemu może być tym bardziej intensywny. Jak wynika z przeprowadzonej ankiety większość problemów łączy się nierozzerwalnie, co prowadzi do nawarstwiania trudnych sytuacji społecznych w skali zarówno gminnej, powiatowej, jak i wojewódzkiej.

Fragmety uzasadniające konieczność zbadania bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz bezrobocia wybrane z nadesłanych ankiet:

- ✓ *Jeśli bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych nie zostanie zdiagnozowana odpowiednio wcześnie może pociągnąć za sobą drastyczne skutki takie jak: uzależnienia, wykluczenie społeczne, przestępczość.*
- ✓ *Konieczne należy opracować gminny program opieki nad dziećmi i rodzinami.*
- ✓ *Wybór powyższych problemów wynika z potrzeb środowiska lokalnego gminy wiejskiej. Problemy społeczne są skutkiem braku wiedzy, braku informacji oraz braku odpowiedniego systemu wsparcia. Brak świetlic socjoterapeutycznych oraz dodatkowych zajęć powoduje negatywne skutki, które rodzą kolejne problemy społeczne.*
- ✓ *Bezrobocie należy do najbardziej palących problemów współczesnych. Skutki bezrobocia są odczuwalne zarówno przez osoby bezrobotne, jak i ich rodziny. Ma ono swój wymiar finansowy, społeczny, ale również socjologiczny i psychologiczny.*
- ✓ *Bezrobocie w warunkach wiejskich stanowi duży odsetek, ale jest trudne do zdiagnozowania.*
- ✓ *Problem bezrobocia determinuje funkcjonowanie rodzin.*
- ✓ *Bezrobocie prowadzi do ubóstwa.*
- ✓ *Bezrobocie istnieje mimo, iż jest dużo możliwości szkoleń, ale osoby niechętnie z nich korzystają, niechętnie też wyrażają aprobatę na podjęcie jakiegokolwiek zatrudnienia. Problem w sprawach bezradności pogłębia się, gdyż część rodzin nie*

radzi sobie z problemami dnia codziennego, a dokładniejsze sprecyzowanie danego problemu mogłoby oddzielić osoby, które kwalifikują się do pomocy, jak i przekraczające kryterium ustawowe danej rodziny w kwestii oferowanego wsparcia.

- ✓ *Coraz częściej młodzież sprawia problemy wychowawcze, co przedkłada się często na bezradność rodziców, zaburza relacje rodzinne, doprowadza do konfliktów, często kończy się ograniczeniem władzy rodzicielskiej i nadzorem kuratora. Coraz częściej spotyka się także w OPS-ach przypadki samotnego wychowywania dziecka przez osoby, które nie ukończyły 20 r.ż. Dotarcie do grupy rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, dobra diagnoza, działania profilaktyczne w wspieraniu rodziców mogą skutkować poprawnymi relacjami rodzic – dziecko i doprowadzić do wzmocnienia więzi rodzinnych.*

Ostatnim problemem wymagającym najpilniejszego rozpoznania są wskazane przez respondentów **problemy osób chorych psychicznie** (4 %). Jest to bardzo szeroki zakres tematyczny problemu, gdyż wiąże się wieloma aspektami: brak integracji społeczno – zawodowej, stygmatyzacja i marginalizacja, niskie poczucie własnej wartości, trudności w rehabilitacji zawodowej. Osoby chore psychicznie wymagają dużo własnego zaangażowania, pozytywnej mobilizacji oraz wielu pozytywnych wzmocnień by znaleźć oraz utrzymać potrzebę zmiany swojego dotychczasowego życia. Ponadto czynnikiem negatywnym są zmiany, nowości, zdarzenia nie zaplanowane do których są np. zbyt krótko przygotowywani, co dodatkowo wpływa na długość okresu remisji. Osoby chore psychicznie wymagają bowiem ustrukturalizowanego, przewidywalnego i wytłumaczalnego funkcjonowania w środowisku zewnętrznym. Wymagania stawiane przez środowisko winny być wyzwaniem wartym wysiłku i zaangażowania. Na zachowanie remisji wpływa m.in. poczucie koherencji, czyli poczucie zrozumiałości, sensowności oraz zaradności oraz zaspokojenie podstawowych potrzeb psychicznych (fizjologicznych, bezpieczeństwa, przynależności, uznania oraz samorealizacji). Pomiedzy zdrowiem a chorobą istnieje kontinuum stanów, czyli zrównoważenie zasobów w konfrontacji ze stresem. Osoby o silnym poczuciu koherencji mają tendencje do zachowań prozdrowotnych (A. Antonovsky). Te dwa korelaty (poczucie koherencji i potrzeby) wpływają na rozwój osobisty osoby oraz umożliwiają korzystanie z oferty kierowanej do osób chorych psychicznie, zagrożonych wykluczeniem społecznym, bezradnych życiowo, bezrobotnych przez instytucje pomocy i integracji społecznej – ośrodki wsparcia oraz podmioty ekonomii społecznej. Przedsięwzięcia te poprzez swój charakter wytwórczy, edukacyjny, terapeutyczny wspierają rehabilitację zawodową i społeczną, odbudowują oraz podtrzymują umiejętności niezbędne

do życia społecznego oraz zawodowego. Podejmowanie wspólnych inicjatyw, praca w grupie sprzyja tworzeniu społeczeństwa obywatelskiego, gdzie przyświeca wspólny cel, gdzie istnieje zasada partnerstwa, suwerenności stron, porzucanie barier oraz gdzie każdy obywatel może partycypować w tworzeniu społeczności. Mimo tak wielu działań prowadzących do zwiększenia integracji społeczno –zawodowej wśród osób z problemami natury psychicznej nadal istnieje potrzeba nacisku na ten problem.

Fragmety uzasadniające konieczność zbadania problemów osób chorych psychicznie wybrane z nadesłanych ankiet:

- ✓ *Wzrost liczby zgłoszeń do GOPS.*
- ✓ *Problem ten jest istotny do rozwiązania ponieważ będzie sprzyjać integracji osób chorych psychicznie z osobami zdrowymi.*
- ✓ *Niezadowolający poziom współpracy (przepływ informacji, marginalizowanie problemu, przerzucanie odpowiedzialności na inne instytucje) pomiędzy instytucjami bardzo utrudnia postępowanie rehabilitacji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi. Niska świadomość pracowników różnego rodzaju instytucji na temat funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi uniemożliwia pełną realizację zadań przez placówki, których głównym celem jest rehabilitacja społeczna tych osób.*
- ✓ *Stres powoduje ogólną podatność na różnego rodzaju zaburzenia natury psychicznej. Informacje nt możliwości rozładowywania napięcia spowodują zmniejszenie potencjalnych zachorowań na choroby związane z rozwojem cywilizacji.*
- ✓ *Problemy tego rodzaju są skrywane przez rodzinę i niechętnie ujawniane na światło dzienne ze względu na wstyd przed sąsiadami, rodziną.*
- ✓ *Bardzo trudno jest realizować jakiekolwiek działania bez zrozumienia istoty problemu, a zwłaszcza na poziomie postaw. Postawa typu ” ja wiem lepiej co jest komu potrzebne” potrafi skutecznie zniechęcić do działania lub zmniejszyć zapał i energię do pracy.*

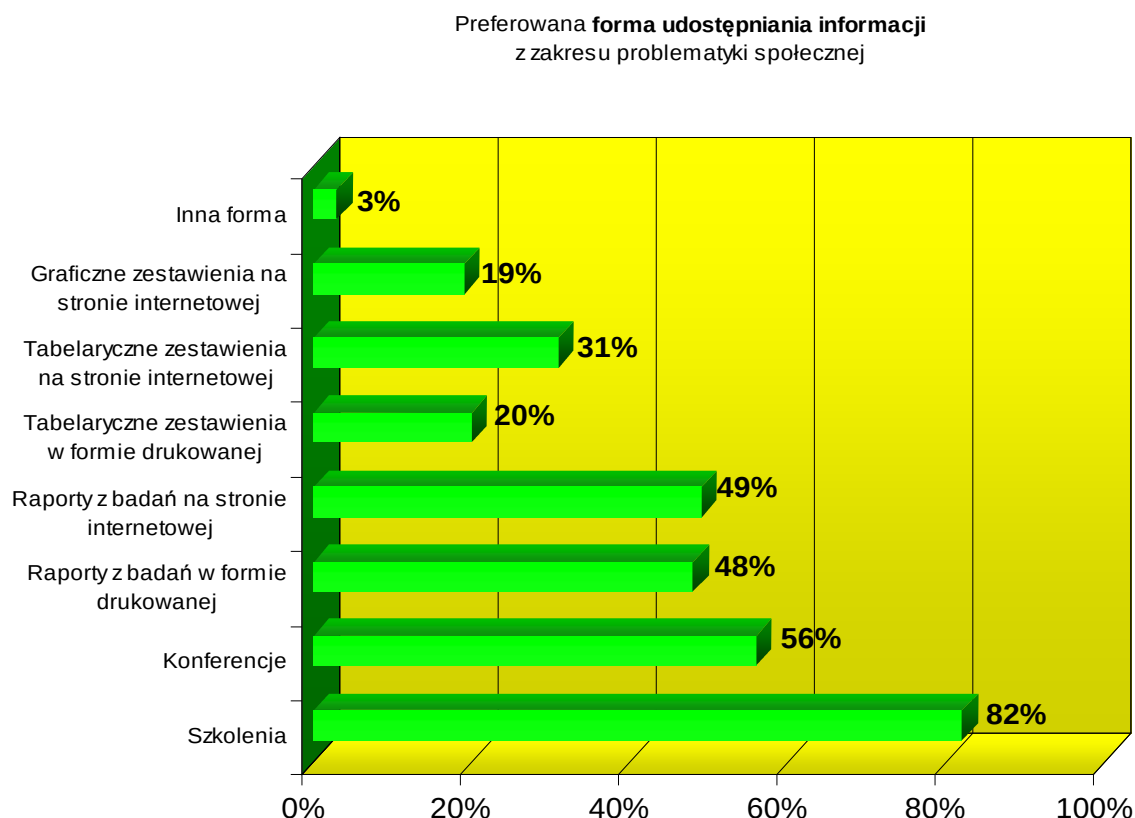
Poza wyżej wymienionymi problemami wymagającymi najpilniejszego rozpoznania – priorytetami, warto wyróżnić inne problemy pojawiające się w nadsyłanych ankietach oraz uzasadniające je fragmenty:

- ✓ **Wypalenie zawodowe** – problem ten dotyka w chwili obecnej coraz większej grupy osób pracujących, poprzez bezradność, niemoc w rozwiązywaniu swoich, a także cudzych problemów.
- ✓ **Problemy osób starszych** – długofalowy charakter problemu; ludzie starsi nie chcą lub nie mogą korzystać z pomocy dzieci, zaś usługi opiekuńcze są odpłatne, a świadczenia emerytalno – rentowe niskie; OPS, szczególnie w małych gminach nie są przygotowane merytorycznie, technicznie oraz kadrowo do zapewnienia opieki tej grupie osób. Kierowanie osób wymagających opieki całodobowej do Domu Pomocy Społecznej jest utrudnione ze względów finansowych (konieczność pokrycia części kosztów utrzymania przez rodzinę bądź gminę), natomiast otrzymanie miejsca w Zakładzie Opiekuńczo Leczniczym wiąże się z wielomiesięcznym oczekiwaniem. Sytuacja ta wymaga rozwiązań systemowych oraz wsparcia gmin w zakresie opieki nad osobami starszymi; konieczne jest podejście interdyscyplinarne.
- ✓ **Uzależnienie od Internetu, gier komputerowych** – nadmierne korzystanie z mediów interaktywnych i nadużywanie „życia wirtualnego” może powodować brak realnej oceny rzeczywistości wśród młodych ludzi, ograniczać ich umiejętności społeczne w kontaktowaniu się bezpośrednio z drugim człowiekiem. Powstaje zjawisko zacierania się z ich punktu widzenia granicy między tym, co prawdziwe, a tym co wirtualne.
- ✓ **Dzieci i młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym** – po ukończeniu 18 r.ż. powraca z placówek opiekuńczo – wychowawczych do swoich rodzinnych domów. Podczas kilkuletniego pobytu w placówkach dzieci są pod opieką terapeutów, psychologów, pedagogów, którzy pracują nad podopiecznymi. Praca ta, ma na celu przywrócenie do społeczeństwa, wychowanie na pełnowartościowego człowieka. Powyższe działanie nie przynoszą rezultatu, jeśli dzieci ponownie wracają do domów, gdzie jest przemoc, alkohol.
- ✓ **Prostytucja nieletnich** – problem ukryty, śladowe informacje w literaturze dotyczące tego problemu.
- ✓ **Uzależnienie od leków i „dopalaczy”** – są to nowe problemy społeczne, które nie są do końca zdiagnozowane.
- ✓ **Problemy dotyczące obcokrajowców** – bliskość pobytowego ośrodka dla uchodźców w gminie wiąże się integracją z lokalną społecznością, należy zwrócić baczniejszą uwagę na sytuację prawną, kontakty z GOPS; znalezienia lokalu mieszkaniowego dla cudzoziemców.

- ✓ **Bieda energetyczna** – to niemożność korzystania z energii elektrycznej (głównie ze względu na jej cenę). Ze względu na spodziewany wzrost cen energii w następnych latach pojawi się ten problem i w związku z tym wymaga najpilniejszego rozpoznania, by móc w sposób aktywny zareagować i przeciwdziałać temu wykluczeniu. Należy zastanowić się jak rozwiązać ten problem tak, by nie uzależnić rodzin/osób od systemu pomocy społecznej.
- ✓ **Zadłużenie bankowe** – wzrastająca liczba gospodarstw domowych nie mogących własnym staraniem rozwiązać spirali zadłużeń, nieznajomość prawa, dominująca pozycja banków.

5. FORMY UDOSTĘPNIANIA INFORMACJI.

Wykres nr 22

Źródło: opracowanie własne

Tabela nr 11

Preferowana forma udostępniania informacji z zakresu problematyki społecznej.

Preferowana forma	(N=214)	
	Liczba wskazań	% liczba wskazań
Szkolenia	176	82 %
Konferencje	120	56 %
Raporty z badań zawierające analizę i interpretację wyników wydawane w formie drukowanej	102	48 %
Raporty z badań zawierające analizę i interpretację wyników publikowane na stronie internetowej	105	49 %
Tabelaryczne zestawienia statystyczne w formie drukowanej	43	20 %
Tabelaryczne zestawienia statystyczne publikowane na stronie internetowej	67	31 %
Graficzne zestawienia statystyczne publikowane na stronie internetowej	41	19 %
Inna forma	8	3 %

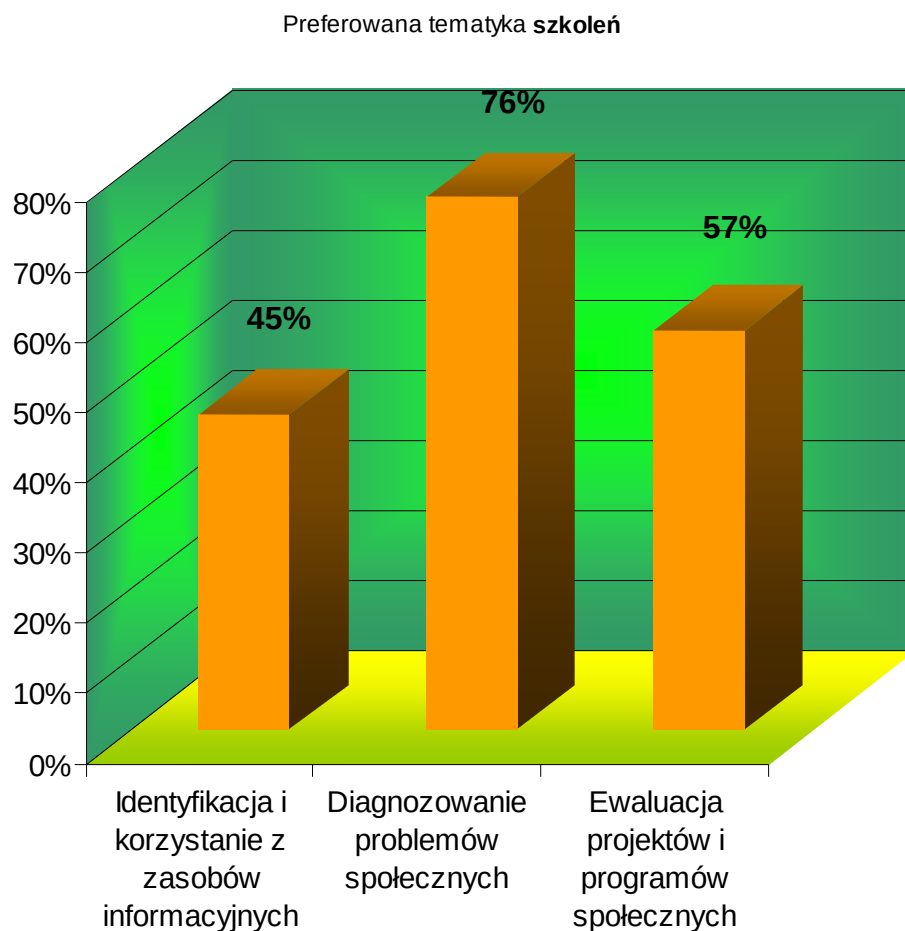
Źródło: opracowanie własne

Zdecydowana większość przedstawicieli badanych instytucji w pierwszej kolejności wskazywała **szkolenia** (82 %) jako preferowaną formę udostępniania informacji z zakresu problematyki społecznej przyczyniającą się do zapełniania luk informacyjnych z tego zakresu. Kolejną formą preferowaną przez respondentów cieszącą się równie dużym powodzeniem są **konferencje** (56 %). Raporty z badań zawierające analizę i interpretację wyników w formie drukowanej, jak i publikowane na stronie internetowej otrzymało kolejno 48 % i 49 % wskazań wśród przedstawicieli nadanych instytucji. 31 % wśród respondentów jako formę udostępniania informacji dotyczyło tabelarycznych zestawień statystycznych publikowanych na stronie internetowej. Na dwóch ostatnich

miejscach wśród proponowanych form udostępniania informacji znalazły się tabelaryczne zestawienia statystyczne w formie drukowanej – 20 % oraz graficzne zestawienia statystyczne publikowane na stronie internetowej – 19 %. Respondenci mogli również wskazać inną formę, w której chcieliby by przekazywano im informacje. Wśród propozycji 3 % wskazań dotyczyło:

- Wizyt studyjnych
- Warsztatów
- Konsultacji w punkcie doradztwa prowadzonym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
- Kursów
- Broszur, ulotek
- Publikacji książkowych
- Stworzenia „Bazy Danych Potrzeb Rehabilitacyjnych Mieszkańców Powiatu” – potrzeby diagnozowania problemów społecznych, planowanie kompleksowego systemu rozwiązań, prowadzenie różnorodnych form działań zmierzających do ich rozwiązania
- Tablic informacyjnych

Wykres nr 23

Źródło: opracowanie własne

Tabela nr 12

Preferowane rodzaje szkoleń

Rodzaj szkoleń	(N=214)	
	Liczba wskazań	% liczba wskazań
Identyfikacja i korzystanie z zasobów informacyjnych.	96	45 %
Diagnozowanie problemów społecznych.	162	76 %
Ewaluacja projektów i programów społecznych.	121	57 %

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z powyższych danych badani respondenci wśród proponowanej tematyki szkoleń jako najczęstszą propozycję wskazywali Diagnozowanie problemów społecznych – 76 % respondentów. Dużym zainteresowaniem cieszył się również temat Ewaluacji projektów i programów społecznych – 57%. 45 % badanych przedstawicieli wybrało Identyfikację i korzystanie z zasobów informacyjnych, jako temat w szkoleniu w którym chcieliby uczestniczyć.

6. PROPOZYCJE DO BIULETYNU.

Poniżej znajdują się skategoryzowane propozycje do Biuletynu OIS wybrane z nadesłanych ankiet:

Przemoc

1. Przemoc w rodzinie, rozpoznawanie przemocy fizycznej i psychicznej.
2. Niebieska Karta (współdziałanie wszystkich jednostek).
3. Pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie.
4. Symptomy przemocy w rodzinie.

Osoby starsze

1. Kompleksowe wsparcie dla osób starszych.
2. Starość i starzenie się – perspektywa demograficzna i społeczna.
3. Rozwiązywanie konfliktów wśród osób w podeszłym wieku.

Osoby niepełnosprawne

1. Przeciwdziałanie marginalizacji i izolacji osób niepełnosprawnych.
2. Praca socjalna z chorymi psychicznie.
3. Choroba psychiczna jako problem społeczny.
4. Wsparcie dla osób ze schorzeniami psychicznymi.
5. Metodyka pracy z chorymi psychicznie.
6. Seksualność osób niepełnosprawnych.
7. Integracja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
8. Jakość i ilość zabezpieczenia usług medycznych dla mieszkańców DPS, ilość środków finansowych na ten cel.

9. Zdolności prawne osób ze zdiagnozowaną chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym oraz wynikająca z nich odpowiedzialność.
10. Niekonwencjonalne formy rozwiązywania problemów z trudnym agresywnym mieszkańcem DPS.
11. Alkoholizm wśród mieszkańców DPS.
12. Metody i formy aktywizacji osób niepełnosprawnych intelektualnie nowe techniki terapii zajęciowej .

Projekty

1. Projekty systemowe, wspieranie przedsiębiorczości.
2. Zasady tworzenia projektów i programów lokalnych, ewaluacja.

Akty prawne

1. Aktualne komentarze i interpretacje przepisów ustawy o pomocy społecznej.
2. Rozwiązania prawne związane z opieką nad małoletnimi dziećmi w czasie nieobecności rodziców spowodowanych migracją zarobkową.

Praca socjalna

1. Wnikliwa diagnoza wybranych problemów społecznych – rozpoznawanie, prewencja, rozwiązywanie.
2. Uzależnienie od pomocy społecznej.
3. Praca z klientem trudnym.
4. Wsparcie rozwoju pracowników socjalnych.
5. Rodziny dysfunkcyjne – praca z nimi.

Animacja środowiska lokalnego

1. Aktywizacja społeczności lokalnej.
2. Animacja środowiska lokalnego – metody i formy pracy, dobre praktyki z działań środowiskowych z uwzględnieniem partnerskiej współpracy, dobre praktyki z innych obszarów Polski.
3. Realizacja Programów Aktywności Lokalnych w środowisku wiejskim.

Bezrobotni

1. Usługi prawne, usługi finansowo-prawne, szkolenia-podnoszenie zdolności do zatrudnienia, wsparcie psychologiczno-doradcze dla osób wchodzących lub powracających na rynek pracy, metodyka pracy z długotrwale bezrobotnymi.

Bezdomność

1. Indywidualny program wychodzenia z bezdomności.

Współpraca z NGO

1. Działania organizacji pozarządowych w realizacji zadań pomocy społecznej na terenie województwa lubelskiego.

Uzależnienia

2. Informacje dotyczące problemu narkomanii – procedura prawna w zakresie udzielania pomocy osobom uzależnionym od narkotyków.
3. Jak żyć u boku alkoholika.
4. Jak chronić dziecko od uzależnień.
5. Problem alkoholizmu wśród niepełnosprawnych mieszkańców DPS.
6. Formy pomocy osobom uzależnionym od alkoholu.

Dobre praktyki

1. Prezentacja dobrych praktyk.

Inne

1. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Wykluczenie społeczne dzieci i młodzieży oraz problemy rodzin wielodzietnych.
3. Handel ludźmi.
4. Założenie i prowadzenie spółdzielni socjalnej.
5. Uczestnictwo w KIS i CIS.

7. WNIOSKI I REKOMENDACJE.

Zgodnie z przewidywaniami, analiza badania potwierdza znaczne różnice dotyczące identyfikacji grup społecznych pomiędzy poszczególnymi typami instytucji. Ankietowani wskazali na te grupy zagrożone wykluczeniem społecznym, którymi zajmują się w swojej pracy lub działalności społecznej wynikające głównie z zadań ustawowych czy też celów statutowych. W związku z tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej, działające na mocy Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., a w szczególności OPS, odpowiadają na potrzeby największej liczby grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykazują najszerzy zakres podejmowanych działań. Według ankietowanych osoby bezrobotne, wielodzietne i niepełnosprawne to najczęstszy klienci OPS.

Dla PCPR najważniejszym problemem jest wspieranie osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodziców.

Natomiast podmioty ekonomii społecznej i NGO kierują swoje działania do wąskiej grupy odbiorców, głównie osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie.

Niepełnosprawność jest wiodącym problemem wszystkich badanych instytucji. Lubelszczyzna jest regionem, w którym populacja osób niepełnosprawnych należy do najwyższych w skali kraju (18%), zatem podejmowanie działań na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych jest kluczowym zadaniem podmiotów działających w obszarze polityki społecznej.

Ocena jakości dostępnych informacji w obszarze polityki społecznej jest bardzo ważnym elementem we właściwym diagnozowaniu i planowaniu działań przez instytucje pomocy i integracji społecznej. W ocenie respondentów dostępne informacje na temat grup zagrożonych wykluczeniem społecznym nie spełniają oczekiwań pod żadnym względem. Ankietowani mają również trudności w dostępie do tych informacji. W związku z czym konieczne wydaje się usprawnienie systemu przekazywania, udostępniania i aktualizacji niezbędnych dla instytucji pomocy i integracji informacji. Stworzenie zintegrowanego systemu informacji powinno być priorytetowym zadaniem w obszarze polityki społecznej. Konieczne wydaje się stworzenie jednolitej bazy danych obejmującej informacje na temat wszystkich grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, a w szczególności osób niepełnosprawnych, ponieważ jest to najczęściej wymieniana grupa wśród wszystkich badanych instytucji.

Z analizy materiału badawczego wynika konieczność zdiagnozowania problemów społecznych istniejących od dawna i nowo powstałych, w których w opinii respondentów występują deficyty informacyjne. Rzetelnej diagnozy wymagają przede wszystkim następujące problemy: alkoholizm, przemoc w rodzinie, bezrobocie oraz niepełnosprawność zakwalifikowane przez respondentów do problemów społecznych występujących od dawna. . Z kolei wśród problemów nowych wskazane jest rozpoznanie takich zjawisk jak: migracje zarobkowe i eurosieroctwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnienia od hazardu i nowoczesnych technologii, uzależnienia od narkotyków i innych środków odurzających oraz przestępczość nieletnich.

Wśród rekomendowanych obszarów badawczych badani respondenci wskazali na cykliczny monitoring takich problemów jak:

- przemoc - szczególnie przemoc w rodzinie, dostępne formy pomocy, programy pomocowe dla ofiar;
- bezrobocie - w szczególności osób długotrwale pozostających bez zatrudnienia;
- problem niepełnosprawności - w tym aktualne zapotrzebowanie rynku pracy w oferty dla osób niepełnosprawnych, giełdy pracy;
- alkoholizm - szczególnie jego wpływ na funkcjonowanie rodziny, współuzależnienie oraz inne problemy sprzężone prowadzące do dysfunkcjonalności rodziny oraz funkcjonowania jednostki w społeczeństwie;
- bezradność opiekuńczo – wychowawcza – w podejściu interdyscyplinarnym, wieloaspektowego;
- problemy osób chorych psychicznie - stygmatyzacja i marginalizacja społeczna, działania w sferze pomocy społecznej skierowane do chorych psychicznie, zagospodarowywanie czasu wolnego podczas weekendu, profesjonalna terapia.

Oprócz tego, że istnieją problemy wymagające cyklicznej aktualizacji, respondentów poproszono o wymienienie problemów społecznych wymagających najpilniejszego rozpoznania. Wskazane problemy ukazały bowiem najpilniejsze deficyty informacyjne w obszarze polityki społecznej. Najczęstsze wskazania dotyczyły:

- Przemoc, szczególnie w rodzinie – w stosunku do dzieci, na terenach wiejskich, sygnały świadczące o jej stosowaniu, trudności w jej zaobserwowaniu, wstyd ofiar;
- Eurosieroctwo – długofalowy charakter problemu, wpływ na rozwój psychofizyczny dziecka, skutki;

- Alkoholizm – współpraca różnego rodzaju instytucji z osobą uzależnioną, jak również z osobami współuzależnionymi, alkoholizm wśród młodocianych, uświadomienie skutków alkoholizmu, ukrywanie problemu;
- Niepełnosprawność – wykluczenie społeczne, niechęć społeczeństwa dotycząca integrowania się z osobami niepełnosprawnymi;
- Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – wieloaspektowe skutki społeczne, problemy związane z bezradnością na terenach wiejskich, brak odpowiedniego systemu wsparcia, samotne wychowywanie dziecka szczególnie przez osoby młodociane;
- Bezrobocie – skutki, bezrobocie ukryte, bierność osób bezrobotnych do aktywizacji społeczno – zawodowej;
- Problemy osób chorych psychicznie – integracja w społecznościach lokalnych, niezadowalający poziom współpracy pomiędzy instytucjami, marginalizacja społeczna, wstydlivość tematu;

Zdecydowana większość przedstawicieli badanych instytucji w pierwszej kolejności wskazywała szkolenia i konferencje jako preferowaną formę udostępniania informacji z zakresu problematyki społecznej oraz upowszechniania wyników działalności OIS przyczyniającą się do zapełniania luk informacyjnych z tego zakresu. Raporty z badań zawierające analizę i interpretację wyników w formie drukowanej, jak i publikowane na stronie internetowej cieszyły się wśród respondentów średnim powodzeniem. Powyższe wyniki ukazują jednak, iż forma bezpośrednich, warsztatowo – dyskusyjnych oraz multimedialnych prezentacji wyników badań oraz informacji gromadzonych przez Obserwatorium jest powszechniejsza oraz preferowana przez badanych respondentów. Niechętnie sięgają oni po tabelaryczne zestawienia statystyczne publikowane na stronie internetowej oraz drukowane w formie papierowej, a także graficzne zestawienia w formie elektronicznej.

Wśród proponowanej tematyki szkoleń respondenci jako najczęstszą propozycję wskazywali Diagnostowanie problemów społecznych. Równie dużym powodzeniem cieszył się temat Ewaluacji projektów i programów społecznych oraz Identyfikacji i korzystania z zasobów informacyjnych, jako temat w szkoleniu w którym chcieliby uczestniczyć.

Materiał empiryczny dostarczył szerokiego zakresu analiz, które pozwoliły na stworzenie **obszarów badawczych rekomendowanych** przez Obserwatorium Integracji Społecznej. Wśród problemów takich jak: alkoholizm, niepełnosprawność, przemoc, bezrobocie, został zasygnalizowany również problem osób bezdomnych. Problemy w/w grup społecznych będą stanowiły podstawę do dalszych prac badawczych Obserwatorium.

Kompleksowe podejście do problemów osób niepełnosprawnych

- ✓ Stopa bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych
- ✓ Struktura zatrudnienia i aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych
- ✓ Jakość życia osób niepełnosprawnych
- ✓ Statystyka dotycząca osób niepełnosprawnych na poziomie województwa, powiatu i gminy
- ✓ Integracja osób niepełnosprawnych w lokalnej społeczności
- ✓ Rehabilitacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych
- ✓ Sytuacja osób niepełnosprawnych, w tym chorych psychicznie, głównie na terenach wiejskich
- ✓ Metody i formy aktywizacji osób niepełnosprawnych.

Wieloaspektowe ujęcie problemu przemocy

- ✓ Symptomy rozpoznawania przemocy
- ✓ Formy przemocy
- ✓ Formy przeciwdziałania i wsparcie dla ofiar przemocy
- ✓ Kompleksowa analiza problemu w ujęciu interdyscyplinarnym
- ✓ Rozpoznawanie zachowań agresywnych
- ✓ Psychologiczne konsekwencje doświadczania przemocy
- ✓ Przyczyny przemocy wśród dzieci i młodzieży
- ✓ Poradnictwo specjalistyczne skierowane do agresorów i ich rodzin
- ✓ Problem dziecka krzywdzonego
- ✓ Przemoc wobec osób starszych
- ✓ Zestawienia statystyczne dotyczące przemocy rodzinnej
- ✓ Prawidłowe pełnienie ról społecznych związanych z funkcjonowaniem rodziny

Animacja środowiska lokalnego

- ✓ Praca metodą CAL (Centrum Aktywności Lokalnej)

- ✓ Dobre praktyki z działań środowiskowych z uwzględnieniem partnerskiej współpracy
- ✓ Realizacja Programu Aktywności Lokalnych w środowisku wiejskim

Wielowymiarowe ujęcie problemu osób starszych

- ✓ Kompleksowość działań na rzecz osób starszych
- ✓ Perspektywa demograficzna i społeczna osób starszych
- ✓ Działania mające na celu aktywizację społeczną osób starszych, np. Kluby Seniora
- ✓ Świadczenie usług opiekuńczych w ośrodkach wsparcia i placówkach zapewniających całodobową opiekę

Wielowymiarowe ujęcie problemu uzależnień

- ✓ Uzależnienia wśród nieletnich
- ✓ Profilaktyka wśród młodocianych
- ✓ Rodzaje i formy współuzależnień
- ✓ Współpraca interdyscyplinarna różnych instytucji
- ✓ Przeciwdziałanie uzależnieniom od nowych technologii prowadzących do zaburzeń w pełnieniu ról społecznych

Kompleksowa diagnoza problemu sieroctwa migracyjnego i migracji zarobkowych

- ✓ Zestawienia statystyczne dotyczące sieroctwa migracyjnego, skala migracji zarobkowych
- ✓ Zidentyfikowanie problemu sieroctwa migracyjnego
- ✓ Wpływ migracji zarobkowych na prawidłowe pełnienie funkcji opiekuńczo – wychowawczych rodziny
- ✓ Sytuacja dzieci pozostawionych bez opieki rodziców w wyniku migracji zagranicznych

Problemy osób bezdomnych w kontekście wykluczenia społecznego

- ✓ Formy pomocy na rzecz osób bezdomnych
- ✓ Aktywizacja zawodowa osób bezdomnych
- ✓ Przyczyny bezdomności

Dzieci i młodzież w ujęciu wieloprogblemowym

- ✓ Przestępczość i demoralizacja nieletnich
- ✓ Agresja w środowisku rówieśniczym nieletnich
- ✓ Sytuacja wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych
- ✓ Sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych
- ✓ Dojrzałość społeczna i emocjonalna młodocianych matek w pełnieniu ról społecznych
- ✓ Problemy dzieci i młodzieży w kontekście wykluczenia społecznego

Aspekty bezrobocia i wykluczenia z rynku pracy

- ✓ Kobiety pozostające poza rynkiem pracy
- ✓ Wpływ długotrwałego bezrobocia na funkcjonowanie w społeczeństwie
- ✓ Bezrobocie absolwentów i osób do 25 roku życia
- ✓ Bezrobocie w środowisku wiejskim

Wyżej wymienione rekomendowane obszary zostaną ujęte w harmonogramie prac OIS na lata 2011-2013, co pozwoli na wieloaspektowe zbadanie wskazanych problemów. Badania prowadzone przez Obserwatorium dostarczą niezbędnych informacji wszystkim instytucjom pomocy i integracji społecznej oraz będą odpowiedzią na potrzebę identyfikacji regionalnych problemów społecznych.

8. SPIS TABEL I WYKRESÓW.

Tabele

- Nr 1 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym
- Nr 2 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w OPS.
- Nr 3 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w PCPR.
- Nr 4 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w pozostałych jednostkach pomocy społecznej.
- Nr 5 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w podmiotach ekonomii społecznej i organizacjach pozarządowych.
- Nr 6 Przykłady odpowiedzi dotyczące działań.
- Nr 7 Występujące od dawna problemy społeczne nie wystarczająco zdiagnozowane wg wskazań respondentów..
- Nr 8 Nowe problemy społeczne.
- Nr 9 Problemy społeczne, w stosunku do których konieczna jest cykliczna aktualizacja informacji.
- Nr 10 Problemy społeczne wymagające najpilniejszego rozpoznania.
- Nr 11 Preferowana forma udostępniania informacji.
- Nr 12 Preferowane rodzaje szkoleń

Wykresy

- Nr 1 Instytucje biorące udział w badaniu.
- Nr 2 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym wg wskazań wszystkich badanych instytucji.
- Nr 3 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym wg wskazań OPS.
- Nr 4 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym wg wskazań PCPR.
- Nr 5 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym wg wskazań pozostałych jednostek pomocy społecznej.
- Nr 6 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym wg wskazań podmiotów ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych.
- Nr 7 Ocena dostępnych informacji.
- Nr 8 Średnia ocen dla wszystkich kategorii.
- Nr 9 Ocena istniejących informacji pod względem merytorycznym.

- Nr 10 Ocena istniejących informacji pod względem aktualności.
- Nr 11 Ocena istniejących informacji pod względem dostępności.
- Nr 12 Trudności w dostępie do informacji.
- Nr 13 Formalne przeszkody w dostępie do informacji.
- Nr 14 Nieformalne przeszkody w dostępie do informacji.
- Nr 15 Odpłatność za korzystanie z informacji.
- Nr 16 Problemy z identyfikacją źródła informacji.
- Nr 17 Inna przyczyna.
- Nr 18 Niezdiagnozowane problemy społeczne istniejące od dawna.
- Nr 19 Nowe problemy społeczne wg wskazań respondentów.
- Nr 20 Problemy społeczne wymagające cyklicznej aktualizacji.
- Nr 21 Problemy społeczne wymagające najpilniejszego rozpoznania.
- Nr 22 Preferowana forma udostępniania informacji z zakresu problematyki społecznej.
- Nr 23 Preferowana tematyka szkoleń.

Źródło:

- Kodeks Karny (Dz.U. z dnia 2 sierpnia 1997 roku)

ANKIETA IDENTYFIKACJI POTRZEB INFORMACYJNYCH

Szanowni Państwo,

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie rozpoczął realizację projektu „Obserwatorium Integracji Społecznej”. Głównym celem Obserwatorium Integracji Społecznej jest efektywne diagnozowanie potrzeb społecznych. Działania Obserwatorium mają służyć wszystkim podmiotom i instytucjom działającym w obszarze aktywnej polityki społecznej, a zwłaszcza instytucjom gminnym i powiatowym.

Zakłada się, że wyniki badań umożliwią opracowanie listy tematów badawczych z obszaru pomocy i integracji społecznej oraz wpłyną na efektywność realizowanych w ramach Obserwatorium projektów. Państwa doświadczenie zawodowe i opinie stanowią na dla bardzo cenne źródło wiedzy o funkcjonowaniu instytucji pomocy społecznej.

Uprzejmie prosimy o zapoznanie się z treścią poniższej ankiety oraz rzetelne jej wypełnienie. Otrzymane wyniki będą pomocne w diagnozowaniu potrzeb i problemów społecznych. Po opracowaniu zostaną udostępnione na stronie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, w zakładce Obserwatorium Integracji Społecznej oraz kwartalnie wydawanym Biuletynie OIS.

Prosimy o zwrot wypełnionej ankiety w terminie do 18 czerwca 2010 r. na adres katarzyna.procek@lubelskie.pl, agata.kozłowska@lubelskie.pl

ANKIETA

1. Proszę wskazać (proszę pogrubzić) te **grupy zagrożone wykluczeniem społecznym**, którymi zajmuje się instytucja przez Pana/Panią reprezentowana?

- ☐ Osoby bezdomne
- ☐ Dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym
- ☐ Dzieci i młodzież wychowujące się poza rodziną
- ☐ Rodziny wielodzietne
- ☐ Osoby bezradne w sprawach opiekuńczo – wychowawczych
- ☐ Osoby długotrwale bezrobotne
- ☐ Osoby należące do mniejszości etnicznych i narodowych
- ☐ Imigranci
- ☐ Emigranci
- ☐ Niepełnosprawni
- ☐ Osoby przewlekle chore
- ☐ Osoby opuszczające zakłady karne
- ☐ Osoby starsze
- ☐ Ofiary przemocy w rodzinie

- o Osoby samotnie wychowujące dzieci
- o Kobiety pozostające poza rynkiem pracy
- o Osoby uzależnione od alkoholu
- o Osoby uzależnione od alkoholu
- o Osoby uzależnione od środków odurzających (innych niż alkohol)
- o Osoby żyjące w ubóstwie
- o Osoby chorujące psychicznie
- o Inne problemy (jakie?).....

2. Proszę **ocenić jakość dostępnych informacji** dotyczących różnych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zostały **wymienione** przez Pana/Panią w **pytaniu nr 1**, według **kryteriów** umieszczonych w poniższej tabeli.

(W tabeli proszę odnieść się tylko do tych **grup**, które Pan/Pani wskazała w pytaniu nr 1. Proszę ocenić te informacje w skali od 1 do 5 – gdzie 1 oznacza zdecydowanie negatywną ocenę, a 5 zdecydowanie pozytywną ocenę)

Grypy zagrożone wykluczeniem społecznym (Proszę odnieść się tylko do tych grup, które Pan/Pani wymieniła w pytaniu nr 10)	KRYTERIA OCENY (1– 5)		
	Jakość merytoryczna informacji	Dostępność informacji	Aktualność informacji
Osoby bezdomne			
Dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym			
Dzieci i młodzież wychowujące się poza rodziną			
Rodziny wielodzietne			
Osoby bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych			
Osoby długotrwale bezrobotne			
Osoby należące do mniejszości etnicznych i narodowych			
Imigranci			
Emigranci			
Niepełnosprawni			
Osoby przewlekle chore			
Osoby opuszczające zakłady karne			
Osoby starsze			
Ofiary przemocy w rodzinie			
Osoby samotnie wychowujące dzieci			
Kobiety pozostające poza rynkiem pracy			
Osoby uzależnione od środków odurzających (innych niż alkohol)			
Osoby żyjące w ubóstwie			
Osoby chorujące psychicznie			
Inny problem			

3. W realizacji jakich zadań instytucja, która Pan/Pani reprezentuje **wykorzystuje** informacje dotyczące grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (Proszę wpisać):

☐ Osoby przewlekłe chore					
☐ Osoby opuszczające zakłady karne					
☐ Osoby starsze					
☐ Ofiary przemocy w rodzinie					
☐ Osoby samotnie wychowujące dzieci					
☐ Kobiety pozostające poza rynkiem pracy					
☐ Osoby uzależnione od alkoholu					
☐ Osoby uzależnione od środków odurzających (innych niż alkohol)					
☐ Osoby żyjące w ubóstwie					
☐ Osoby chorujące psychicznie					
☐ Inny problem (jaki?).....					

5. Proszę wskazać **problemy społeczne**, które Pana/Pani zdaniem **nie zostały** dotychczas wystarczająco **zdiagnozowane**:

Problemy społeczne występujące od dawna:

- 1).....
.....
- 2).....
.....
- 3).....
.....
- 4).....
.....
- 5).....
.....

Nowe problemy społeczne:

- 1).....
.....

2)

.....
.....

3)

.....
.....

4)

.....
.....

5)

.....
.....

6. Proszę wskazać te **problemy społeczne**, w stosunku do których konieczna jest – Pana/Pani zdaniem – **cykliczna aktualizacja informacji**: *(Proszę wpisać)*

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Proszę wskazać jaki **problem** społeczny wymaga **najpilniejszego rozpoznania**? *(Proszę wpisać)*

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Proszę uzasadnić swój wybór:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Proszę wskazać preferowaną formę udostępniania informacji z zakresu problematyki społecznej: *(Proszę pogrubić dowolną ilość odpowiedzi)*

- ☐ Szkolenia
- ☐ Konferencje
- ☐ Raporty z badań zawierające analizę i interpretację wyników wydawane w formie drukowanej
- ☐ Raporty z badań zawierające analizę i interpretację wyników publikowane na stronie internetowej
- ☐ Tabelaryczne zestawienia statystyczne w formie drukowanej
- ☐ Tabelaryczne zestawienia statystyczne publikowane na stronie internetowej
- ☐ Graficzne zestawienia statystyczne publikowane na stronie internetowej
- ☐ Inna forma, jaka?.....

9. Którymi – spośród niżej wymienionych – rodzajami szkoleń byłby Pan/Pani zainteresowany? (proszę pogrubić)

- ☐ Identyfikacja i korzystanie z zasobów informacyjnych
- ☐ Diagnozowanie problemów społecznych
- ☐ Ewaluacja projektów i programów społecznych

10. Jeśli posiada Pan/Pani **propozycje** dotyczące **zakresów tematycznych** z obszaru pomocy i integracji społecznej, które powinny znaleźć się w **Biuletynie**, proszę je opisać:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dane teleadresowe (Proszę wpisać):

Pełna nazwa jednostki:		
Miejscowość:		
Dane i kontakt do osoby wypełniającej formularz:		
Nazwisko i imię:		
Nr telefonu		Adres e-mail:

Dziękujemy za wypełnienie ankiety! :)